

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto X.

V Ljubljani, 8. septembra 1938.

Štev. 36.

Boljši je konec z grozoto
kakor grozota brez konca.

Star francoski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK« izhaja vsak četrtek. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gregorčičeva ul. 27/III. Telefon št. 33-32. Poštni predal št. 345. Račun Poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — NAROČNINA: za 1/4 leta 20 din, 1/2 leta 40 din, 1/1 leta 80 din. V Italiji na leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki 2 1/2 dolarja. Naročnino je treba plačati vnaprej. ROKOPISOV ne vračamo, nebrankirani dopisov ne sprejemamo, za odgovore je priložiti za 3 dinarje znamk. — CENA OGLASOV: med besedilom stane vsaka enostopna petinast vrstica ali njen prostor (višina 3 milimetre in širina 55 milimetrov) din 7.—. Med oglasj stane vsaka petinast vrstica din 4'50.—. — Notice: — vsaka beseda din 2'—, Mali oglas: vsaka beseda din 0'50. Oglasni davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu primeren popust.

Danes:

Napoved
našega novega romana

(Gl. str. 7)

Tako se vzgajajo GENTLEMANI

Vzgoja angleških otrok je dokaj drugačna kakor naših in nam v mnogem lahko služi kot primer, kako naj se otroci pripravijo za vstop v človeško družbo.

Vzgoja sloni na treh načelih: na higieni in sportu, na vzgoji, ki je ločena od življenja staršev, in naposled pojem »gentleman«, ki je vodilna misel vsega angleškega življenja.

Angleški otroci vstanejo po navadi med šesto in sedmo uro. Po zajtrku, sestojem iz sadnega soka, mleka, presnega masla, sadne mezge in medu, gredo otroci na delo. Kosilo je pri njih mnogo enostavnejše kakor pri nas; po navadi je brez mesa. Po kosilu gredo otroci na sprehod in se ukvarjajo s športom. Ob 5. popoldne dobe mleko z malo čaja, kruške in sadje. O pol 7. uri se kopajo in ob sedmih gredo spat. Še prej pa zažijejo kozareček mleka in majhen prižigec, tako da jim zmerno napolnjen želodeček jamči za dobro in zadostno spanje. Ta red se ponavlja vsak dan in kar blagodejno vpliva na otrokov telesni in duševni razvoj.

Mladi Angleži začno po navadi že s sedmimi leti igrati tenis, nogomet in golf in se uče jahanja.

Po otrokovem rojstvu se samo v izrednih primerih ukvarja z njim njegova mati. Toda ona je vedno najvišja instanca. Glede na gnotne razmere, v katerih se otrok razvija, ga prepuste dekletu, ki je vzgojen prav za ta poklic, ali pa dekletu, ki se posveti izključno negi otroka; za to dobi stanovanje in hrano.

Do obiska šole je otrok v popolni domači vzgoji, živi pa sam v svoji sobi. Pozneje ga pošljejo v šolo, kjer ima tudi hrano in stanovanje, kajti vzgoja doma se priporoča samo pri večjem številu domačih otrok. Že z dvema letoma lahko otroci obiskujejo otroške vrte, ki so pod strogo nadzorom.

Angleški otroci se vidijo s starši prav malo, običajno enkrat na dan, in sicer pri čaju. Za to priložnost se lepo občejejo. Prav redko jih starši »povabijo« na kosilo, in še takrat se otroci počutijo kot njihovi gostje.

Tako se otroci že od malega navadijo na samostojnost; razgovori odraslih ne morejo nanje delovati škodljivo. Otroci se hranijo tako, kakor je najbolj zdravo za njihova leta.

Na teh načelih sloni tipična angleška »distance«.

Če niti prigovarjanje niti kazni ne zaležeta, zadostuje, da rečeš otroku: »Bom že očetu povedala.« Učinek je zmerom zanesljiv. Na drugi strani pa oče kaže nasproti sinu spoštovanje. Oče in sin si podasta roko, ne da bi se kdaj objela, in tako včasih vidimo, da oče sinu po dolgem bivanju v Indiji pri svojem povratku stisne le roko in ga vpraša, kakor da bi ga šele prejšnji dan videl: »No, kako je kaj?«

Angleški družinski oče ni tako častihlepen, da bi moral njegov sin že s štirinajstim letom dobiti kakšno diplomato; veliko več mu je do tega, da si pridobi lastnosti »gentleman«, kakor lojalnost, iskrenost in pogum.

Kaj je prav za prav »gentleman«? Gentleman biti se pravi, da moraš biti viteški. Zadostuje, da starši rečejo sinu: Ti nisi gentleman! in sin bo ubogal.

K pojmu »gentleman« spada pred vsem disciplina. Angleži imajo že v krvi, da se vselej pokore predpisom. K temu jih že od otroške dobe vzgaja šport. Za športnika so pravila nekaj svetega in v tem je njegov veliki pomen.

Govorila svojega bližnjega spoštovati in braniti njegove pravice, sta osnovni zapovedi angleškega življenja. Če bi Angležu ugajalo, da bi se na golfišču prikazal v zelenih hlačah, kockasti srajci, rdečem jopiču in vijoličastih nogavicah, bo to tudi brez pomisleka storil.

In zakaj ne bi? Nikomur ne bo na igrišču prišlo na um, da bi se mu zato posmehoval. Če se z njim dogovorite, da se boste ob določenem času z njim sestali, bo prišel do minute točno. Anglež je zmerom pravilno obločen. Skoraj vsak večer menja svoje obleke. Neki angleški raziskovalec si je vzel s seboj na potovanje po puščavi smoking, čeprav so ga spremljali sami domačini. V tem oblačilu je sedel vselej pri večerji v šotru.

Mir in samozavest dajeta An-

RAZGLEDE PO SVETU

V DNEH NAJHUJŠE NAPETOSTI

Češkoslovaška kriza na vrhuncu. Praška vlada pristala na Henleinove zahteve? Zakaj sudetski Nemci nimajo pravice do popolne avtonomije

V Ljubljani, 7. septembra

Sudetska kriza se naglo bliža vrhuncu. Na zahtevo lorda Runcimana je češkoslovaška vlada kljub ogorčenemu, a discipliniranemu odporu svojega prebivalstva pristala do malega že na vse zahteve sudetskih Nemcev; da, nekateri listi vedo celo povedati, baje iz docela zanesljivega vira, da je celo v celoti pristala na znane Henleinove karlovarške zahteve. Naj nam bo dovoljen skromen dvom o tem; kajti popolni pristane na karlovarške zahteve bi pomenil za CSR harakiri. Mislimo, da češkoslovaška država kljub stalnemu in zaprteljskemu pritiskanju lorda Runcimana tako daleč vendarle še ni, da bi se odločila za takšen nepopravljiv korak.

Preden nadaljujemo svoje razglabljanje, je prav, da si predočimo, kaj je Henlein prav za prav zahteval v svojem znamenitem karlovarskem govoru z dne 24. aprila t. l. Njegove zahteve bi lahko razdelili na dve: na tri zahteve zunanje političnega značaja in na osem notranje političnih zahtev. Henleinove zunanje politične zahteve so te:

1. Revizija zmotnega češkega zgodovinskega razmišljanja.
2. Revizija nesrečnega naziranja, da je naloga češkega naroda, biti jez pred tako imenovanim nemškim pritiskanjem na vzhod.
3. Revizija tistega zunanje političnega stališča, ki je državo doslej vodila na stran sovražnikov nemškega naroda.

Njegove notranje politične zahteve:

1. Popolna enakopravnost Nemcev in Čehov.
2. Priznanje sudetskonemške na-

gležu možnost, da obvlada tudi druge. Že kot otroci so Angleži mirni in umerjeni kakor noben drug narod. Velikokrat si te lastnosti razlagamo kot pomanjkanje temperamenta. So pa za Angleže velike važnosti. V miru se kaže obzirnost; druge ne spravljajo v zadrego! Ko je šel gospod Brown na ples v rokokojskem kostumu, medtem ko so se drugi prikazali v smokingu, ga ni nihče zafrknil, da se je zmotil v datumu in da bo ples v maskah šele teden dni pozneje.

Fairplay: poštena igra je za Angleža nekaj, kar se samo ob sebi razume. To jim vcepijo že pri otroški igri in vsak prestop strogo kaznujejo. Poznam dečka, ki je razbil kipec in se je izgovarjal s prepihom. Njegov oče je čakal ves dan in ko deček le ni hotel sam priznati svoje krivde, ni ves teden smel z doma. Ta kazen se zdi prestroga; toda poštena igra je za Angleže podlaga življenja.

Naš ljubljani kralj 15letnik

V torek dne 16. t. m. je naš mladi vladar, Nj. Vel. kralj Peter II. obhajal svoj 15. rojstni dan. Vsa naša država posebno danes iz dna srca čuti s svojim mladim kraljem, zato je letos še posebno svečano obhajala ta dan kot največji praznik v letu. Vsa naša mesta in mesta so 15. rojstni dan kralja Petra II. obhajala ne samo svečano na zunaj, ampak tudi z globokim notranjim navdušenjem in ljubeznijo. Posebno Beograd, Zagreb in Ljubljana so med seboj kar tekmovali, kdo bo prisrčnejše in lepše proslavil kraljev in narodov dan in tako vidno pokazal ljubezen, ki jo čuti jugoslovanski narod do svojega kralja in domovine.

Naj živi Nj. Vel. kralj Peter II.!

rodnostne skupine kot pravne osebe za ohranitev te enakopravnosti.

3. Ugotovitev in priznanje ozemlja, kjer so naseljeni Nemci.

4. Ureditve nemške samouprave na ozemlju, kjer Nemci prebivajo, in sicer na vseh področjih javnega življenja, v kolikor gre za korist in za zadeve nemške narodnostne skupine.

5. Zakoniti varnostni ukrepi za tiste državljane, ki žive zunaj strjevnega nemškega področja.

6. Odprava vseh krivic, prizadevanj sudetskimi Nemcem po letu 1918., in priznanje odškodnine za vso škodo, ki so jo zato trpeli.

7. Priznanje in izvedba načela: na nemškem področju nemško uradništvo.

8. Popolna svoboda izpovedbe nemške narodnosti in nemškega svetovnega nazora.

V zvezi s temi točkami je Henlein še poudaril, da se smatrajo sudetski Nemci ne glede na državno mejo, za pristaše narodnega socializma in njegovih načel.

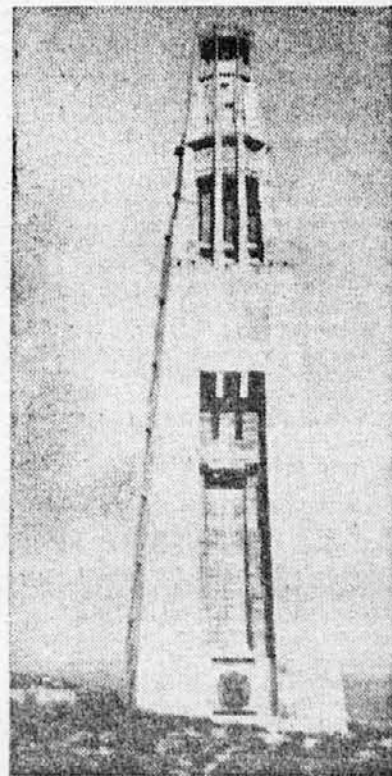
O nekaterih točkah teh karlovarških zahtev se dá govoriti; ne samo to, češkoslovaška vlada je o njih razpravljala že celo leto dni pred Henleinovim aprilskim govorom in iz lastnega nagiba nanje pristala. Tako n. pr. o popolni enakopravnosti Nemcev in Čehov; ali ni bila mar vlada že skoraj pred poldrugim letom v pogajanjih s tedanjimi nemškimi aktivističnimi strankami odnehala in obljubila Nemcem 23% udeležbo — t. j. toliko, kolikor jim gre po odstotku njihovega prebivalstva — v vseh državnih in deželnih službah? Tudi o točkah 5. in 6. je bilo takrat govora, prav tako o točki 7. Če je Henlein te točke sprejel v svoj tako imenovani minimalni program, se ni moči ubraniti vtisa, da mu jih je bolj narekovala demagogija kakor pa skrb za usodo nemštva v češkoslovaški republiki. Druge točke so kajpak mnogo kotljivejše; nekatere med njimi so celo pravi atentati na suverenost države. Zato je več ko razumljivo, da nobena češkoslovaška vlada ne bo mogla nanje pristati. Zato tudi ne moremo verjeti, kar smo brali v nekem našem dnevniku, da bi bila namreč praška vlada v celoti odobrila vse Henleinove zahteve. Mnogo verjetneje se nam zde poročila drugih listov, da je češkoslovaška vlada sicer izdelala nov načrt s še večjimi koncesijami, kakor jih je dovolila že v svojem znamenitem tretjem načrtu (uvredba 23 narodnostno zaokroženih žup), a s temle tremi pridržki:

1. Sudetskonemški stranki se ne prizna pravica, da bi na sudetskonemškem ozemlju smela propagirati narodnosocialistični svetovni nazor in voditi politiko nemškega narodnega socializma, ker bi bilo to docela nezdržljivo z republikanskimi in demokratskimi načeli države, po drugi strani je pa očitno, da bi se narodnosocialistična propaganda, podprta z ogromnim aparatom tretjega rajha, ne omejila samo na nemške pokrajine.

2. Češkoslovaška vlada pod nobenim pogojem ne more sprejeti zahtev, da bi se vodstvo zunanje politike vzelo osrednji (praški) vladi; kakšna sprememba sedanje zunanje politike sploh ne pride v poštev.

3. Vojaštvo mora slej ko prej ostati neodotakljivo in izključno v rokah osrednje vlade.

Takšne so najnovejše vesti, ki jih bomo v trenutku, ko gredo te vrstice v tisk. Da so si delno protislovne,

Preteklo nedeljo so v Pointe-Gravru pri Bordeauxu (Francija), na istem mestu, kjer se je pred več ko 160 leti vkrcal Lafayette, da odhiti na pomoč Združenim državam v njihovem boju za neodvisnost, odkrili spomenik na čast prvim ameriškim četam, ki so se leta 1917. izkrcali na francoskih tleh.

je skorajda razumljivo spričo mrzličnega razpoloženja, ki vlada te dni v Pragi — tem mrzličnejšega, čim bolj hili čas in se bliža peripetija nürnberškega kongresa in z njim vrhunec češkoslovaške krize same.

O popolni avtonomiji sudetskih krajev, kakor jo zahteva Konrad Henlein, je že zgolj s praktičnega stališča težko govoriti. Vseh Nemcev v češkoslovaški republiki je 3 1/2 milijona; kljub temu jih ni mogoče tretirati kot kompaktno celoto in zato jih tudi ni moči osrediti z avtonomijo, kakor bi sami želeli. Razdeljeni so namreč v šest obočkov: 850.000 jih živi na zahodu CSR, 800.000 na vzhodu, kakšnih 400.000 jih je raztresenih v treh predelih na jugu Češke in Moravske in 325.000 na severnem Moravskem in na Sleskem, ostali pa žive v Pragi, na Slovaškem in v nekaterih večjih mestih. Med posamezne nemške otoke se kakor klin zadira strnjeno češko prebivalstvo z najmanj 50—100 % češkega življa. Razen tega ne gre prezreti, da šteje češka manjšina celo v kompaktnih nemških olokih povprečno 31 % celotnega tankajšnjega prebivalstva; to so pokazale letošnje junjske volitve.

Sudetskonemške dežele torej dejansko ni, zato je tudi zahteva o sudetski avtonomiji absurda. Edina z vseh vidikov upravičena nemška zahteva je popolna enakopravnost med Nemci in Čehi — zahteva, ki je bila že pred sedanjim krizo na najboljši poti do uresničenja; zasluga za to gre pa mnogo manj Henleinu kakor njegovim najhujšim nasprotnikom med sudetskimi Nemci — bivšim nemškimi aktivističnimi strankami.

Observer

Utrinki

PROPADAJOČI PARIZ

»Starodavni sijajni Pariz, kjer si še v srednjem veku slišal več flamske kakor francosčine, je bil prav tako gotsko-germanski kakor le kdaj Normandija ali dežela Frizov. Dokler niso tudi tega mesta preplavili židje, mešanec z juga, Rimljani itd., da je izgubil svoj značaj kakor stari Rim. Pač konec 18. stoletja je germanstvo v Parizu podleglo. Le v Bretanji in Normandiji razpolaga Francija še z nordijskimi vrelci moči.«

(Nemški narodnosocialistični ideolog Alfred Rosenberg v svoji novi knjigi »Boj za oblast«, Monakovo, str. 90.)

STEVIŁKE

»Vselej, kadar pade en japonski vojak, padejo štirje kitajski. Toda na enega japonskega vojaka ne pridejo štirje kitajski ampak sedem.«

Pierre Souze v »Paris-Soir«

Pristno ali ponarejeno?

Kako naj to vemo?

Po samem videzu seveda ne moremo presoditi. Tudi žitna kava ima lahko na videz čisto enaka zrna, četudi je v njih navadno žgana škrobovina ali pa dragoceni praženi slad. Če je pa Kneippova, potem se lahko zanesemo, da je v vsakem zrnцу praženo sladno jedro, ki je čisto, kar naredi kavo iz Kneippove okusno, zrnati kavi podobno in aromatično.

Kneippova

SLADNA KAVA

»Strange« dol!
»Strange« gor!

Ljubljana je postala veliko mesto. Predmestja Ljubljane: St. Vid, Moste, Rožna dolina, Šiška in Bežigrad so že sama zase tolikšna ko majhna mesteca.

Veliko nas je, ki stanujemo zunaj mesta, zunaj stare in častiljive Ljubljane; zato, ker ljubimo mir, saj se na periferiji prijetneje in bolj domače počutimo, pa tudi zato, ker je tam cenejše življenje kakor v mestu.

Veliko nas torej dan za dnem hodi dvakrat v mesto in dvakrat iz mesta. To pa ni tako lahko, kakor bi človek mislil. Na Tyrševi cesti so železniške zapornice ali po domače »strange«. Kadar koli vozi vlak na postajo, ali s postaje, vselej se zapornice zapro. Kadar je zadeva z vlakom opravljena, se zapornice spet odpro. »Strange« gor, »strange« dol.

Če hočete razumeti, zakaj je to neprijetno, pridite o priložnosti opoldne ali po štiri uri gledat, kako je to s »strangami«. Z ene in druge strani zapornice je vse polno pešcev, kolesarjev, avtobusov, tovornih in luksuznih avtomobilov, tovornih voz itd. Dolgo moramo čakati in skoraj nikoli se nam ne zgodi, da bi brez čakanja prišli na drugo stran.

Vsak dan ti gre tako čas v izgubo, zraven so pa ravno te »strange« ovira, da se mesto ne more še bolj razviti proti Savi.

Postaja bi se morala poglobiti, boš rekli. Kajpak! To je na dlani, toda vzlic temu danes ljubljansko postajo samo popravljajo in krpaajo, namesto da bi jo poglobili in namesto da bi se tega problema lotili pri korenini.

Nekdo mi je zadnjič omenil, da so Bežigrajci sitni ljudje in da kaj radi pišejo v časopise. Enkrat niso zadovoljni s ceno, drugič jih moti, če na kakšnem dvorišču kak pes zalaja, pritožujejo se zaradi epilja otrok itd. Da se Bežigrajci pritožujejo proti »strangam«, je pa še prav posebno razumljivo.

Ljubljansko postajo bi bilo treba temeljito preurediti, ne jo pa samo krpati.

Politični teden

Nj. Vel. kralj Peter II. je v torek, 6. t. m., dopolnil 15. leto svoje starosti. Po vsej državi so oblastva in narodna društva ta narodni praznik svečano proslavili. — Jesenski vselejem se je pričel 1. t. m. v Ljubljani in bo trajal do 12. septembra. Med drugimi oddelki si ga je ogledal tudi novi trgovski minister inž. Nikolaj Kabalin, ki se je o njegovi ureditvi nad vse pohvalno izrazil. — Velik narodni tabor je bil v nedeljo v Kočevju. Govoril je notranji minister dr. Korošec. Velik narodni tabor se je vršil tudi v Ljutomeru. Udeležilo se ga je več tisoč ljudi. — V začetku oktobra bo razpisano podpisovanje prve tranše 4 milijardnega posojila za javna dela in državno obrambo. — Predsednik vlade dr. Stojadinović je sprejel na Bledu ameriškega poslanika Arturja Brice-Laina, našega londonskega poslanika Dragomirja Kasidoleca, rimskega poslanika Boška Hristića in našega stalnega delegata pri ZN dr. Ivana Subotića. — V Beogradu se je vršil ustanovni občni zbor Glavne zadrzne zveze, ki se je preuredila v smislu novega zakona o gospodarskih združenjih. Za predsednika zveze in upravnega odbora so izvolili notranjega ministra dr. Antona Korošca. — Jugoslavija in Italija sta se sporazumeli glede prevoza našega blaga čez Trst. Jugoslavija bo odsele lahko izkoristila doseženo avstrijsko svobodno pristanišče v Trstu v enaki meri, kakor jo je Avstrija. — Uredba o slovenski Akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani je izšla. — XI. mednarodni kongres za zgodovino medicine se te dni vrši v Zagrebu in Beogradu. Udeležuje se ga 158 zdravnikov in učenjakov 38 držav. — Rojstno leto pokojnega kralja Aleksandra I. na čistočno so prenovili in spremenili v narodni muzej. — Med Jugoslavijo in Nemčijo se bodo ta mesec pričela v Kölnu pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe. — Dr. Phillip Mosel, znani ameriški učenjak in docent na Cornellovem vseučilišču v Ameriki, se mudi v Jugoslaviji. Znanstvenik potuje po Evropi in proučuje življenje evropskih narodov. — V Kranju so se pripeljali prejšnji teden Nj. Vis. knežinja Olga in kneževica Aleksander in Nikola ter vojvoda in vojvodinja Kentka. — Drinska banovina je dobila iz posojila za javna dela 20 milijonov; porabila jih bo banska uprava za šolske zgradbe po Bosni in Hercegovini. — Italijanske oblasti so spustile na svobodo še zadnje obsojence iz Gortanovega procesa. To so: Nikolaj Kosmač, Dušan in Vekoslav Ladavac, Ivko Gortan in Viktor Bačac.

Priseljevanje tujih Židov v Italijo in italijanske kolonije je prepovedano. V Italijo bodo 16. oktobra odpustili vse židovske nameštence v državnih prosvetnih službah in prepovedali židovski mladini obisk državnih šol. — Praški kardinal Kaspar bo baje v kratkem obiskal poljskega primasa kardinala

Tragedija mlade Slovenke

Znorela je v vlaku

(v) Sarajevo, septembra.

Dan za dnem se vrstijo žalostne zgodbe mladih deklet. To dokazuje, kako težko je danes življenje poštenega dekleta. Največja je pa tragedija onih, ki morajo s trebuhom za kruhom. Nekatere imajo res srečo, da pridejo h kakšni dobri družini, kjer jo sprejmejo med svoje. A kako redko so te! Večina se jih bori od zore do mraka za suh kosček kruha, kajti pogosto ni več ko suh, tenek kosček, če je pošteno prislužen. Posebno slovenska dekleta, ki so znana kot pridna in poštena, postanejo marsikdaj žrtve tragedij.

Ena izmed njih je Ana Natkova iz Logatca. Pred kratkim se je peljala iz Mostarja v Sarajevo. V vlaku se ji je pa na lepem zmecalo in sta jo sprejela v oči in oči komaj obvladala. Ko je prišla v Sarajevo, so se na policiji zanimali za vzrok njene bolezni. Mlada dama je imela s seboj dragocene kovčke iz krokojilne kože, v njih pa drage oblike in veliko lepega perila. Pri sebi pa ni imela nobenega de-

narja. Našli so tudi nekaj pisem s podpisom nekega Milana in nekaj fotografij.

Pri zasliševanju je čisto normalno odgovarjala, le od časa do časa je dobila hud napad in niso mogli ničesar razumeti, kar je govorila. S težavo je policija izvedela, da je doma iz Logatca. Pred nekaj leti je odšla v Beograd, da bi si poiskala kakšno službo. Res jo je našla. Postala je vzgojiteljica in dobro se ji je godilo. Kmalu se je seznanila z nekim bogatim mladencem. Z njim je pred enim mesecem odpotovala na morje. Od njega najbrže izvirajo dragoceni kovčki in lepe oblike. Njegovega imena ni hotela izdati.

Ko ji je policijski uradnik pokazal neko sliko, ki jo je našel v njenem kovčku in je bila na njej fotografirana z nekim mladencem, je dobila strahovit napad. Iztrgala je uradniku sliko iz rok, jo vrgla na tla in potepotala.

Zdravnik, ki jo je pregledal, je prišel do groznega odkritja. Po vsem telesu

je imela višnjeve podplutbe od biča. Na vprašanje, kaj naj to pomeni, ni hotela odgovoriti.

Vse kaže, da je ubogo deklet padlo v roke brezsrčnemu sadistu. Najbrže jo je z obljubami izmamil s seboj na morje. Ko se je je nasitil in naveličal, jo je brez denarja odlovil. Posledica je bila, da se ji je zmecalo. Policija se trudi, da bi to zver v človeški podobi izsledila. Upajmo, da ga bodo kmalu dobili in mu prisodili, kar mu gre.

Takšna je usoda naših deklet, ki gredo v tujino za kruhom. V težki borbi zaupajo prvemu, ki ima na jeziku sladke besede. Navežejo se nanj, kakor se more navezati na pošteno deklet. Upajo, da bodo nekoč lahko neskrbno živele. Ko se jih naveličajo, jih odslovo. Posledice so znane, ene bolj žalostne od drugih. Samomori dan za dnem ali pa popolna propadlost, ki nazadnje ni drugega, kakor nezaveden samomor. Tragedija uboge Ana Natkove je pa še bolj žalostna, vse življenje jo bo preganjala slika zverinskega sadista.

Hlonda. — Bolgarski kralj Boris se mudi v Italiji v San-Rossoru. Te dni je obiskal Mussolinija v Rimu. Imela sta daljši prijateljski razgovor.

Vodja sudetskih Nemcev Konrad Henlein je odpotoval na Runcimanovo željo v Berchtesgaden v Nemčijo; tam je poročal Hitlerju o sedanjem stanju pogajanj s čsl. vlado. — Lord Runciman je obiskal predsednika čsl. republike dr. Beneša. Te dni je sprejel Kundta, šefa sudetskonoemške delegacije za pogajanja s čsl. vlado. — Znani prekomorski letalec ameriški polkovnik Lindbergh se je na povratku iz Rusije pripeljal v Prago. — Stransko žrelo ognjenika Vezuva je začelo bruhati. Lava se vali po severnem pobočju ognjenika s hitrostjo 200 m na uro. — Rusija z vsemi silami podpira Kitajsko. Kitajci naročajo pri sovetih ogromne količine vojnega materiala.

— V Dobruži in Besarabiji v Romuniji je zadnje dni divjal silen orkan. V Dobruži se je podrla več hiš. V Besarabiji so nastale velike povodnji; železniški promet je na več krajih pretrgan. — Vse samostanske šole bodo ukinili v Avstriji. Od septembra t. l. v njih nič več ne poučujejo. — Kongres narodno socialistične stranke v Nürnbergu v Nemčiji se je pričel v ponedeljek in bo trajal do 12. t. m. Kongres se vrši v znamenju priključitve Avstrije k Nemčiji.

Trčila sta avtobus in avto na križišču Tavčarjeve in Miklošičeve ceste v Ljubljani. Oba sta vozila s precejšno hitrostjo in se nista mogla o pravem času drug drugemu umakniti. Takšju so se pobila stekla, ki so precej poroznala potnike, da so morali iskati zdravniške pomoči. Avtobus se je pa poškodoval na sprednjem delu.

Hude nevihte so divjale v okolici Gornje Radgone, v Halozah in tudi v Zasavju. V okolici Gornje Radgone je strela zanelila tudi nekaj požarov. V Halozah so uničili letošnji pridelki. V Zasavju je voda zrahljala zemljo; več potokov je prestopilo bregove. Nekatere ceste je voda zasula.

Roko si je zlomil osemletni Miro Fruga iz Tovarniške ulice v Ljubljani, ko je plezal na ograjo in padel z nje. Z lesenega ograjda je padel 25letni tesar Rudolf Kovac, zaposlen pri zidanju novega bogoslovja v Mariboru. Ko je začutil, da mu zmanjkuje tal, se je pognal z ograje, da bi omilil padec. Kljub temu je pa tako nesrečno priletel, da je oblezel z zlomljenimi nogama in so ga morali prepeljati v bolnišnico.

Roke in oko je izgubil zaradi rib 20letni posestnik sin edinec Jože Zukelj iz Podklanca pri Vinici. Z dinamitom je šel nad ribe, a ni znal ravnat in razstrel je udaril vanj. V novomeški bolnišnici so mu morali odrezati obe roki in operirati oko, da so mu rešili življenje.

Požar je uničil gospodarsko poslopje kolarskega mojstra in posestnika Ivana Koprive v Zalogu pri Gotovljah. Zgorela je vsa letošnja krma, slama, veliko suhega lesa za obrt in strojna oprema. Škoda je le delno krita z zavarovalnino.

Meso je kradel svojemu mojstru Piršu iz Maribora njegov pomočnik in ga prodajal nekemu Ivanu L. iz Špešovega sela, kjer ima ta mesarijo. Od pomočnikov je kupoval meso in plačeval za 20 kil mesa po 50 din. Mesarski mojster Pirš je ugotovil, da so mu pomočniki znosili meso za tečo 10 tolet. Sam pomočnik je priznal, da ga je odnesel za približno 4.000 din.

Poročila se je naša zvesta naročnica gdč. Danica Jerala, uradnica predilnice v Trzinu, z g. Dolfetom Smolejem, fotografom v Trzinu. Mlademu zakoncem paru želimo obilno srečo!

S kladivom je udaril po roki 16letni delavec Miklošičeve tovarne v Celju Ivan Krevh 19letnega delavca Franca Plešaja. Med delom sta se sprla. Ple-

šaj je udaril Krevha po licu, ta pa nje tako nesrečno s kladivom po roki, da mu jo je zlomil.

Kobila je strla rebra posestniku Podplatniku Francu iz Sejanec pri Sv. Tomažu blizu Ptuja. Padel jo je na travniku, na lepem jo je pa prišla božjast. Posestnika, ki je držal povodec, je pri padcu potegnila za seboj in se zvalila nanj.

Nesreča zaradi nepredvidnosti. 83letni preužitkar Janez Klemenčič iz Polje pri Gornji Radgoni je padel kravi in si je vrv, ki sta bili za njo privezani, ovil okoli vratu. Kravi pa sta našli ovis gnezdo. Začeli sta otepati in dirjati po travniku, starčka sta pa vlekli za seboj. Vrv se mu je zarezala v vrat, dobil je pa tudi notranje poškodbe, da je naslednji dan umrl.

Sam sebe je napadel in oropal 20letni Josip Praprotnik, mlekar na Scherbaumovem posestvu v Rogozji pri Mariboru. Konje z vozom je spustil naprej domov, nato je prerezal jermen torbe za denar in jo skril, sam je pa legel v jarek in jel obkupil tožiti. Našla ga je neka kolesarka, ki je obvestila domače. Ko so ga orožniki začeli zasliševati, je kmalu začel v protislovje in nazadnje je priznal, da si je vse skupaj izmislil, da bi prišel do denarja. Moral ga je kajpak vrniti.

Zrtve brezvestnih napadalcev je postal 24letni progovni delavec Jerala iz Besnice pri Kranju. Ponoči sta ga brez vzroka napadla pred gostilno 22letni Mihael Dolničar s Kalvarije pri Kranju in 22letni Vinko Krt iz Gornje Save pri Kranju. Eden mu je z nožem prerezal žilo na vratu, drugi ga je pa udaril s kolom po glavi, da je kmalu nato izdihnil.

V srce je zabodel neki delavec 26letnega godbenika Alojzija Jereba iz Spodnje Nove vasi pri Slovenski Bistrici. Fantje so se sprli, nesrečni Jereb je pa hotel miriti. Na lepem je pristopil neki delavec in ga zabodel ravno v srce, da je Jereb pri priči izdihnil.

Zrtve dinamita je postal 30letni Jure Lazič iz Sreserja na polotoku Pelješcu. Z dinamitom je šel nad ribe. Patrona pa mu ni hotela eksplodirati, zato jo je vtaknil v žep in vrgel v vodo drugo. Medtem je pa eksplodirala tudi prva v žepu in ga strašno razmesarila. Čez nekaj ur je umrl.

Sina je hotel obesiti kmet Fabijan Tomaškovič iz vasi Jajkovec pri Varazdinu. Poslal je v mesto svojega 18letnega sina, da bi nakupil razne potrebitine. Ko se je vrnil domov, je oče izračunal, da mu je sin prinesel 100 din premo. Vzel je vrv in ga hotel obesiti. Naredil je že zanko, a na obupne klice njegove žene in sina so pritekli sosede in sina rešili. Divjakega očeta so prijaviли oblaščem.

Zastrupila se je 21letna uveljbenka rudniške restavracije iz Trbovelj, Pavla Galunova. Našli so jo v Zidanem mostu v obupnem stanju. Popila je bila solno kislino. V ljubljanski bolnišnici se trudi, da bi ji rešili življenje.

Za 21,5 milijona več vlog. V juliju 1938. so po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani poskočile vloge pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah za 21.494.720 dinarjev na 1.094.884.800 din. Vloge na knjižice so narasle za 2,8 milj. na 637.673.969 din, vloge v tekočem računu pa za 18,6 milj. na 457.210.831 din. — Vloge na knjižice so narasle pri 7 hranilnicah, vloge v tek. računu pri 10, skupne vloge tudi

Šivalni stroji

prvovrstni z 20letno garancijo, kolesa vsch vrst, najboljših znamk, in več otroških vozikov prav poceni naprodaj pri

PROMET

nasproti križanske cerkve v Ljubljani

Specialni atelje

za okvirenje slik in gobelinov

JULIJ KLEIN

LJUBLJANA, Wolfova ul. 4

di je ranjenih, a tudi avtomobila sta se precej poškodovala.

Avtomobilska nesreča se je zgodila na cesti med Slovenjimi Gradcem in Dravogradom. Na spolzki cesti je zaneslo s ceste novi avtomobil poljske tovarne pletenin, ki se je v njem peljal njen trgovski zastopnik Ivan Serec iz Celja s svojim šoferjem. Avtomobil se je dvakrat prevrnil in ob stal nekaj korakov pred Mislino. Avto se je čisto razbil, šofer se je le nekoliko opraskal, Serec je dobil pa precej nevarne rane in si je zlomil ključnico. Zdravi se v slovenjegraški bolnišnici.

Trojni jubilej bodo praznovali v Zalcu, in sicer 100letnico rojstva Janeza Hausenbichlerja, očeta slovenskega hmeljarstva, 70letnico prvega narodnega tabora v Zalcu in 20letnico naše svobode.

Prometna nesreča se je primerila na progi pri Ljutomeru. Hlapec posestnika Janca Smodiša je z vozom peljal orodje mojstra Vekoslava Bratine v Ključarovec. Ko je prišel do železniškega prehoda, ni opazil, da se bliža vlak. Strojvodja je na vso moč piskal, a vlaka ni mogel tako hitro ustaviti, zato je stroj konja pri priči ubil in voz potegnil za seboj. Orodje se je vse razbilo, da ima tudi mošter veliko škodo. Hlapec je vrglo v jarek in se je le nekoliko opraskal.

Zaradi komplikacij po porodu je umrla bivša učiteljica Ema Bauerjeva in zapustila novorojenčka in triletno hčerko. Pokojnica je bila žena tragično preminulega pilota Pavla Bauerja, ki je pred šestimi meseci izginil, ko se je vozil po Dunavu in ga je nepričakovano zajela nevihta. Njegovega trupla se niso našli in nesrečna žena je bila prepričana, da ga je zaneslo kam daleč in da se bo še vrnil. Zdaj jo je prehitela smrt.

Slinavka in parkljevka sta se pojavili v Bohovi v občini Hoče pri Mariboru. Zato so za nekaj časa prepovedani vsi živinski in svinjski sejmi v Mariboru.

Z drevesa je padel 17letni posestnikov sin Ivan Lukežič od Sv. Jurija v Slovenskih goricah. Zlomil si je nogo in razbil čeljust. — Nad Smolnikom pri Rušah je po hribu spuščal hlode drvar Stefan Kropec. Po nesreči je prišel pod hlode in si zlomil nogo.

Zrtvi neobzirnih kolesarjev. V Mariboru na Kralja Petra trgu kolesar povozil 57letno Marijo Kajzarjevo iz Studencev, da se je precej potolkla po roki. — Pri Mežici je pa neki kolesar povozil 7letnega rudarjevega sina Slavka Senico, da so ga morali nevarno potolčenega prepeljati v bolnišnico.

Tihotapea so prijeli. V Tezmem je podpreglednik finančne kontrole prijel z nahrbtnikom in aktovko natrpanega mladčenca, nekega S. Gajića iz Hrvaške. Ko je pregledal vsebino, je našel 292 vžigalnikov in 200 zavojčkov igralnih kvart.

Nogo si je zlomil motociklist Ivan Gajdek iz Dobrovnika pri Dolnji Lendavi. Hotel se je umakniti kmečkemu vozu s kravjo vprego, krave so pa na lepem okrenile voz na sredo ceste, da je vrglo motociklista v jarek in je oblezel s strto nogo.

Mednarodna balkanska konferenca za varstvo dece bo v Beogradu od 1. do 10. oktobra t. l. Na razstavi socialnega skrbstva, ki jo priredijo pri tej priložnosti v beograjski velesejmski palači, bodo sodelovali poleg vseh balkanskih držav tudi češkoslovaška, Italija, Madžarska in Nemčija. Češkoslovaška ima že poseben oddelek in bo v velikem obsegu razkazala svoje vzorno socialno skrbstvo.

Osebnosti

Poročili so se: V Ljubljani: g. Tone Kunstelj, uradnik pivovarne Union, z gdč. Jožico Poženelovo, začetno sestro; prof. Marjan Cadež in gdč. Gizela Csonka. V Trstu: gdč. Mara Pertolova iz Barkovej in zdravnik dr. Stanislav Sosič. — Obilno sreče!

Umrl so: V Ljubljani: Miroslav Stumberger, višji davčni upravitelj v pok.; Emil Storza, podpredsednik »Jugosloveske« iz Kranja; Josip Gabrijeleč, pek. mojster; Anton Bartel, prof. v pok.; Marija Hasslova, žena žel. uradnika v pok.; 71letna Antonija Kotarjeva, trg. in pos.; Marija Trewnova, žena šol. sluga; Amalija Paulinova, poštna uradnica v pok. V Mariboru: inž. Herman Primer; 52letna Marija Topolovec, žena miz. mojstra drž. žel. V Celju: 89letna Ana Balonova, roj. Zagmeistrova. V Pamečah pri Slovenjem Gradcu: 41letna Berta Serbakova, žena trg. in pos. Na Opčinah pri Trstu: 67letni Andrej Daneu, gost. in pos. Pri Sv. Križu na Dolenjskem: 60letni Ivan Jarkovič, pos. V Mokronogu: 51letni dr. Josip Klepec, odvetnik. — Zaljubljen naš iskreno sožalec!

Zazidan zaklad

Grozno maščevanje iz ljubosumnosti

Velik požar je v mestu iskalcev zlata, v Fairbanksu na Aljaski, pojasnil kriminalno afero, ki je svoj čas zbudila nemajhno senzacijo na skrajnem ameriškem severu.

(v) Fairbanks, avgusta.

Pred tremi leti je umrl za srčno kapjo Martin John Hammer, ki je tri deset let taval po neobljudenih gorah Aljaski in našel veliko zlata. Stari »Hammerjohn«, kakor so ga imenovali kopalci zlata v Fairbanksu, je menda že vnaprej slutil svojo smrt, kajti tri dni poprej je napisal takšno oporoko: »Svojo hišo z vsem, kar je v njej, in sploh vso svojo lastnino volim policiji iz Monteda za njeno vzorno delovanje. Moja prijateljica Frede Bantroffova naj hitro izgine. Nobene pravice nimam, da bi od mene kaj zahtevala. Odnemla mi je sedem kil zlata. Razen tega mi je priznala, da je umorila mojega brata, da se je polastila njegovega premoženja.«

Frede se zagovarja

To oporoko so našli pod pokojnikovo blazino. Zdravnik jo je izročil stražnikom in Fredo Bantroffovo, ki je Hammerju vodila gospodarstvo, so takoj zaprli.

»Niti praška zlata nisem nikoli videla pri skopuhu,« se je zagovarjala mla, črnolasa obtoženka. »Hammerjohn me je deset let trpinčil s svojo ljubosumnostjo. Hotel je, da bi postala njegova žena, a o tem nisem marala niti slišati. Bil je surov človek. Poznala sem njegovega brata. S Hammerjohnom je živel v sovraštju.«

Zrtve dvoboja

Policija je uvedla obširno preiskavo in je nazadnje ugotovila, da sta oba brata Hammerjohna res mrtva. Mladjšega brata so našli mrtvega na otoku Kodiaku, drugega so pa bili ustrelili v bližini Fairbanksa. Policija je dognala, da je ta Hammerjohnov razpadel v dvoboju. Pozneje se je razširila govorica, da je imel Hammerjohn sam svoje prste vmes. Nekaj ur pred umorom so ga namreč videli v družbi z njegovim bratom.

20 let ječe

Tri mesece po Hammerjohnovi smrti je prišlo do senzacionalne sodne razprave. Fredo Bantroffovo je sodišče obtožilo na podlagi oporoke tatvine in umora. Zenska je pa vse tajila. Nihče ji ni mogel dokazati, da je ukradla Hammerjohnu pogrešanih sedem kil zlata. Nobene priče ni bilo, ki bi ji mogla dokazati, da je umorila brata. Toda oporoka jo je obtoževala in sodniki so jo spoznali za krivo in sodočiše jo je obsodilo na dvajset let ječe.

Stiri kasete

Tri leta so minila, ko je Hammerjohnovo hišo iznenada upepelil požar. Zidovi so razpokali in šele pri razkopavanju pogorišča je neki delavec trčil ob štiri kogle kasete, ki so bile vdelane v betonski temelj. Kasete so bile zaprte. Policija jih je dala odpreti in v njih je našla sedem kil suhega zlata. V tretji kaseti so našli vrhu tega pismo, ki je zaradi vročine precej trpelo. Pismo je napisal sam Hammer-

John in je živ dokaz hudobnosti tega čudaškega moža.

»Zlato sem zazidal zato, ker sem se hotel maščevati nad Fredo Bantroffovo. V oporoki bom napisal, da mi ga je ukradla. V svoji oporoki jo bom tudi obtožil, da je umorila mojega brata. V resnici sem ga pa sam ustrelil. Bil je pijavka in je hotel živeti od dela mojih rok. Frede Bantroffova naj v zaporu premišluje o meni toliko časa, dokler ne bodo našli tega zaklada in tega pisma. Zaradi nje sem prestal grozne ure. Ljubil sem jo, ona se je pa po moji ljubezni samo rogala in me zasramovala.«

Fredo Bantroffovo, ki je skoraj tri leta po nedolžnem sedelu v ječi, so dva dni po najdbi zlata in pisma pustili na svobodo. Čez mesec dni se bo vršila nova razprava in tedaj bo justica izrekla obsodbo morilca, ki je že zdavnaj mrtev.

Stražniki proti poljubom

(v) Kjöbenhavn, septembra. Na priljubljeni peščini Bellevuju v Kjöbenhavnu imajo že nekaj časa svojevrstno ustanovo, tako imenovane »stražnike proti poljubom«. To so ljudje, ki se v običajnih kopalnih oblekah pomešajo med mlajše kopalce in pazijo, da med moškimi in ženskami ne pride preveč neprisiljeno do nežnih stikov. S tem hočejo preprečiti pritožbe strogo moralnih in najbrže tudi nekoliko nevoščljivih ljudi proti javnemu poljubovanju, ki so zadnje čase vse pogostejše. Lahka pa ta služba »stražnikov proti poljubom« ni, kajti meni nič te-

ničenje odgovoril z »boksarjem« in mu zlomil kar tri rebra.

Ko je videl, da tako nikamor ne pride, je Manlio kratko in malo sklenil, da bo svojo ženo zaprl. Potrebna nakupovanja je morala opraviti v njegovi navzočnosti in pri tem je svojo mlado ženo vodil na kratki verigi. Ko sta bila doma, je vrata od zunaj zaprl, zaklenil in še zapahnil povrh. Žena v njegovi odsotnosti ni mogla zapustiti hiše. Pred kratkim je pa vrgla na ulico pismo in mimo idečega, ki ga je pobral, prosila, naj obvesti njeno mater, da ji pride na pomoč. Mati je prišla in z njo starejši brat ter ključavničar s pilo in kladivom. To so bili njeni rešitelji. Ni dolgo trajalo, ko so bila vrata odprta in mati in hči sta si padli v naročje. Pretočili sta nekaj solza, potlej sta pa sedli in kovali maščevanje.

Jasno je bilo, da z ljubosumnim možem ni več mogoče živeti pod eno streho. Lepa Gizela je pobrala svoje stvari in se preselila k svoji materi. Ko se je mož vrnil z dela, ni bil malo začuden, ko je našel gnezdo prazno. Namesto svoje žene je zagledal dva moža postave. Ko sta se prepričala, da je prišlec res ljubosumni Manlio Fiorentino, sta ga obstopila in ga prosila, naj bo tako ljubezljiv in naj ju spremi na policijsko stražnico.

Doslej je sladkosti zaporu okušala samo njegova žena, zdaj je pa sodišče poskrbelo za njeno maščevanje. Manlio sedi v preiskovalnem zaporu in čaka trenutka, ko bo sodnik izrekel besedico »kriv« in ga poslal zaradi kršitve osebne svobode v belo popleskano kamrico.

Orel je v višini 3000 m napadel neko letalo

London, avgusta. Iz Nove Gvineje poročajo, da je neko letalo, ki je odletelo iz pristanišča Moresby s 13 pot-

21 let v ledeniku

(v) Montreux, septembra. Neki mlad pastir, ki je prišel čez znanleuronski ledenik na ledenik Diablerets v dolini Rodana, je v svojo grozo zagledal nekoga moža, ki je ležal zmrtel v ledu. Hiti je dol, v deset kilometrov oddaljeni Sion, od koder se je na kraj povzpela policijska četa. Truplo je našla v precej dobrem stanju. Zraven njega je bil kompas, povečevalno steklo in grški besednjak, vse skupaj zmrtlo v ledu.

Knjiga je policiji pomagala do ugotovitve, da je to truplo pastorja Schneiderja, ki je bil v Lausanni dobro znan zaradi svojega znanja grščine, in da je ravno pred 21 leti skrivnostno izginil, ko je napravil turo v okolico.

Napovedovalec radia — srečni dedič

(ba) Kjöbenhavn, septembra. Sleheri večer, ko se konča program švedske radijske oddaje postaje, se napovedovalec Sven Jerring, med poslušalci bolj znan pod imenom »Stric Sven«, poslovil od občinstva s pozdravom »Lahko noč in dobro spite«.

Neka stara gospodična Tornberg iz Oerebra je sleheri večer sedela pri radiu, poslušala je zmerom do konca, samo zato da je slišala poslovilni pozdrav strica Svena. Pred kratkim je umrla in je vse svoje imetje zapisala docela neznanemu ji radijskemu napovedovalcu.

Otroška mumija v kovčegu

(v) Berlin, septembra. Porotno sodišče v Erfurtu je obsodilo 25letno Marijo Nöllerjevo zaradi umora novorojenčka na pet let ječe in izgubo častnih pravic za dobo petih let. Obtoženka je postala novembra 1936. leta mati nezakonskega otroka, ki ga je za-

ŠIROM PO SVETU

v 65 vrsticah

V Epinayu na Seini (Francija) sta se te dni zaletela drug v drugega dva avtomobila in se čisto razbila. Trije potniki so se ubili, pet jih je pa nevarno ranjenih. — V Dealu, majhnem kopaliskem kraju na Angleškem, je župnik dovolil kopaliskim gostom, da lahko hodijo k maši v kopalnih oblekah. Odslej so maše zmerom dobro obiskane. — Ubil se je pri letalskem poskusu ameriški letalec Frank Hawks, ki si je leta 1929. pridobil sloves najhitrejšega letalca na svetu. — Pomanjkanje vode je nastalo ponekod v Združenih državah zaradi dolge suše. V državi Arizoni stane galona vode (4½ litra) več kakor galona bencina. — V 13 in pol ure je preplaval Rokavski preliv 42letni angleški vrtnar Farnley Wheatcroft. Mož se je naučil plavanja šele pred petimi leti. — Kita, devet metrov dolga in štiri tone težkega, so te dni ujeli v reki Trentu pri angleškem mestu Scunthorpu. — Ze v tretjič je povila trojčka žena železničarja Groenvalda iz Kapskega mesta v Južni Afriki. V dvanajstih letih je rodila 14 otrok, živi jih še osem. — 32 let je nastopal v isti drami v Londonu z isto vlogo igralca Walter Uridge, ki je te dni umrl v Londonu. — 6 kg težkega dečka je rodila na neki milanski kliniki v Italiji žena delavca Nicola del Zenera. Deček je popolnoma zdrav in razvit in ima zelo velik tek.

— Eksplozija je bencinski kotel v neki kemični pralnici in čistilnici v Erfurtu na Saškem. Plamen je zažgal takoj vso notranjo opremo. Od eksplozije so popokale vse šipe v poslopju, voda v kadi je pa od vročine izpuhtela. Neki pomočnik je zgorel, dva pomočnika in lastnik so se rešili; dve osebi sta nevarno ožgani. — 40letni jubilej vladanja kraljice Viljemine bodo praznovali od 3. do 10. septembra na Holandskem. — V Parizu so potegnili iz Seine truplo Rudolfa Klementa, bivšega tajnika Leva Trockega. — V pariškem predmestju Sirokakov Portu de Clignancourt je v ondotnih barakah nastal ogenj, ki je uničil vse skromno imetje tridesetih delavskih družin. — Milijon lir je pomeveril sin papeževga šoferja 30letni Mario Politio v Vatikanu. Spravili so ga v majhno ječo v Vatikanu. Sodilo ga bo vatikansko državno sodišče. — 200 let staro stiskalnico za grozdje hranijo v Surtanvillu na Francoskem. Naprava meri v dolžino 7, v širino pa 4 metre. — Petérke so zbolele. Dobile so vnetje v grlu in sicer vse hkrati. Kljub boleznim so dekletca še zmerom prešerne volje.

Varuj in neguj svoje zobe dvakrat na dan s:

Chlorodont-zobno pasto

bi nič ne smejo ločiti vsakega para, ki se poljubuje. Uprava kopalnišča je že večkrat odredila, da zakonskim parom poljubovanje na peščini ni prepovedano, ker je takšno »razneženje« naravno in zato dovoljeno. V Kjöbenhavnu vlada zato zadnje čase baže veliko povpraševanje po medeninastih prstanih za »sezonske poroke«.

Ujetnica ljubosumnega moža

(v) Milan, avgusta.

Kdor ima ljubko ženo, mora kar paziti, sicer mu bo slaba predla. Prej ko kdo odpelje, kakor bi si človek mislil. To je najbrže vedel tudi 25letni Manlio Fiorentino, zato je na svojo tri leta mlajšo ženo Gizelo, ki je veljala za lepoto, še posebno pazil. Ta možka previdnost pa se je pri mladem Milanu kmalu stopnjevala v bolešno ljubosumnost. Če je šel po ulici in so drugi možki samo nekoliko obrnili glavo za mlado ženo, jo je Manlio na lepem pustil sredi ceste in jo ubral za tujim obdovalecem ter ga poklical na odgovor. Šele pred kratkim je moral Manlio iti zaradi takšnega »vljudnega« nagovora za tri tedne v — bolnišnico. Neki tujec je na neutemeljeno sum-

niki, v višini 3.000 m napadel planinski orel.

Orel je trčil ob letalo in se s peruti zapletel med pripravo za pristajanje. Ko se je rešil iz pasti, se je z vso silo zagnal proti oknu salona, kjer so sedeli potniki. Tako dolgo se je zaganjal vanj, dokler ni razbil stekla in vdrl v notranjost. Zaletaval se je v ljudi, ranil pilota in dva mehanika.

Med potniki je nastala panika. Najhuje je bilo to, ker niso mogli kam bežati. Naposled se je mehaniku posrečilo, da je ptiča močno udaril po glavi in ga spodil ven.

V Wanu, kjer je letalo pristalo, so morali pilota in oba mehanika takoj prepeljati v bolnišnico.

Ljudje, ki še niso stopili na zemljo

(v) Pariz, septembra. Po poročilu kolonijskega ministrstva živi v francoski Indokini neko plemo, ki prebiva izključno v primitivnih čolnih. Ljudje žive od ribolova in prebivajo vse svoje življenje na vodi; rodijo se v čolnih, vse njihovo družinsko življenje poteka v čolnih in tudi smrt jih dohiti tam. Nekateri od njih niso še živ dan stopili na suha tla.

davila, položila truplo v kovčeg in ga postavila v omaro v svoji spalnici.

Neke nedelje v maju je pa kovčeg slučajno odprla neka sosedka in je začudena ostrmela, ko je v njem zagledala otroško truplo. Najbolj čudno je pa to, da truplo v poldnevno letu ni strohnelo — najbrže zato ne, ker je vladala v kovčegu zmerom ista toplota — temveč se je posušilo v pravcato mumijo. Pred sodiščem je obtoženka izjavila, da se ni mogla odločiti, da bi se od otroka ločila ali da bi ga zakopala.

ALI STE SE RODILI 1859-1930?

Citatelje tega časopisa, ki so se rodili v letih 1859-1930, prosimo, naj napišejo svoje ime in točen datum rojstva. Imenitni astrolog, čigar znanstvene napovedi so žele obca priznanja in obsežna obravnavanja v vseh časopisih, se je odločil, da bo bralcem tega lista postregel s senzacionalnim prerokbami, ki bodo na njih podlagi lahko generacije, rojene med 1859. in 1930. letom popravile svojo življenjsko pot in dosegle srečo v vsakem pogledu. Ta objava je največje važnosti in nudi bralcem edinstveno priložnost, da dosežejo svojo življenjsko srečo. Nemotljiva jasnovidnost grafologije in astrologije vam bo tole objasnila:

SPODNJE NI TISTO, KAR TRDIMO MI, AMPAK NASPROTNO TISTO, KAR TRDIJO ONI, KI SO MEROJAJNI:

»Naredili ste mi veliko uslugo. Zahvaljujem se vam za horoskop...«
»Izkazali ste mi veliko uslugo.«
Madame B. S.
»Vse se je zgodilo tako, kakor ste mi bili povedali.« G. D.
»Očarana sem ob resničnosti Vaših besedi.« Gospodična L.
»Moje najgloblje priznanje za Vaš modri nasvet...« Madame Anne B.

1. Vaš značaj, njegove prednosti, njegove pomanjkljivosti.
2. Vaše šanse v ljubezni.
3. Vaše šanse v spekulacijah in trgovini.
4. Vaše šanse glede na dedovanje.
5. Dolgost Vašega življenja.
6. Vaše prijatelje in Vaše dobrotnike.
7. Vaše sovražnike in krive obtožbe.
8. Potovanja in spremembe v bivanju.
9. Družinske razmere.
10. Vse, kar želite vedeti o uspehih v loteriji.
Ta imenitni astrolog, znameniti dobrotnik človeštva, dobiva za svoje delo vsak dan nešteto priznanj.

IZVLEČKI IZ DRUGIH PISEM:

»...to je zares odlično delo...« M. M.
»...dokaz Vašega daru pogoditve...« M. B.
»...Neomejene usluge...« A. N.
»...Nobenega vzroka nimam več, da bi dvomil v astrologijo...« H. V.
»...Žal mi je, da Vas nisem prej poznal...« I. C.
»...vse, kar ste mi pisali, je res...« C. A.
»...spet sem dobil dobiček...«
»...mogel sem nastopiti službo po Vaših nasvetih...« C. H.
»...Vse je res...« D. F.

Gospod Janko Popović, industrijec iz Beograda, se zahvaljuje njegovemu izvrstnemu nasvetu in ga je bogato nagradil, ker je po njegovem nasvetu zadel v loteriji 100.000 dinarjev. Izpolnite tudi Vi še danes, brez odlašanja spodnjo naročilnico in pošljite za stroške za izdelavo in ekspedicio Vašega življenjskega horoskopa samo din 50— na poštni čekovni račun št. 14.999. Hkrati naj opomnim, da nimam v službi nikakršnih zastopnikov ali agentov in da je to moj edini in točen naslov

FRANC TERZAN, CELJE, poštni predal 25

NAROČILNICA

ki z njo naročam posebni življenjski horoskop, samo za din 50—, ki jih pošiljam po čekovni položnici št. 14.999 hkrati s to naročilnico.

Dan vplačila
Ime in priimek
Poklic
Dan, mesec in leto rojstva
Barva oči las Naslov, ki želite, da Vam nanj pošljemo diskretno Vaš poseben življenjski horoskop

ČUDNI LJUDJE • ČUDEN SVET

Gotovo vam je že znano, da so mohamedanci precej babjeverni. Poroke se vrše pri njih s posebnimi ceremonijami. V okolici Gostivara imajo ta običaj, da vse goste na svatbi obrijejo, češ da se drugače ne bodo poročili.

Za svatbo si izberejo hišo, ki ima na sredi dvorišče in gledajo nanj hišna okna. Vsi svatje, kajpak samo možiki, se zberejo na dvorišču okrog mize, ki so na njej vse priprave za britje. Medtem ko brivce brije ženina, igrajo ciganke na različna godala, pojo in plešejo okrog ženine. Mustimanke pa stoji okoli pri oknih in si izbirajo ženina; kajti samo tedaj imajo priložnost, da si bolj natanko ogledajo fante. Ko si izbere pravega, ga pokažejo svojim posredovalkam, ki povedo to izvoljenicu in staršem. Izvoljenec takoj privoli v zakon, čeprav svoje neveste še niti videl ni. Vse to se vrši medtem, ko ženina brijejo. Ko je britje končano, pridejo na vrsto še ostali gostje, vendar le-te bolj povrh obrijejo. Predvsem pa obrijejo mladeniče, ki bi se radi kar najhitreje poročili.

Narobe svet: ženske zapeljujejo možke.

V Pragi je priljubljena gledališka igralka Nelly Gayerjeva leto dni zapeljevala lahkovernega vseučiliškega profesorja Jana Bartla. Ovilga ga je v svoje mreže, da ji je zaljubljeni profesor dajal denar in dragocena darila. Zapeljive igralka ga je rešila

še njegova žena. Ko je zvedela za njuno razmerje, je vložila proti igralci tožbo, ki jo je podpisal tudi njen mož. Igralko so obsodili na teden dni zaporu in na vrnitev 28.000 čeških kron; toliko je namreč izdal zanjo zapeljani profesor. Igralka gotovo ne bo več mešala glave zakoncem in razdirala njihove družinske sreče.

Potrpljenje je božja mast, a gorje bistemu, ki se z njo maže! pravi pregovor.

V Cobhamu na Angleškem sta 85letni Oberleen Sirlpel in njegova elegantna ljubica Fanny Oliverjeva, 27 let čakala, da so jima oblasti dovolile poroko. Oberleen Sirlpel je bil namreč poročen, a njegova žena je bila slaboumna in zato v sanatoriju. Nerečni mož se je zaljubil v elegantno Fanny Oliverjevo in se je hotel z njo poročiti. Oblasti mu pa tega niso dovolile, češ da njegova žena še lahko ozdravi. Ni mu ostalo drugega, ko da je potrpežljivo čakal 27 let na nov zakon o porokah. Zdaj ga je naposled le pričakal in se poročil z zvesto ljubljeno.

Črnogorci so znani kot dobri pešci. Na Cetinju živi uradnik Vaso Radovanović. Vsako nedeljo ali praznik gre na daljši sprehod po črnogorskih hribih; vse večje kraje v zetski banovini je že obiskal. Na dan z lahko preloži 100 km. Pred kratkim je pa gospod Vaso dosegel rekord; prehodil je en dan 130 km. Ob štirih

zjutraj je šel s Cetinja v Novi Bar in se je vrnil ob desetih zvečer. Vaščani ga občudujejo in zavidajo. Neki starček je žalostno rekel: »Blagor mu, jaz sem moral plačati šoferju od Cetinja do Bara 120 dinarjev, a on ni plačal niti dinarja!«

Šestdesetletni Radovanović je hitrejši in točnejši kakor pošta, zato ga imenujejo »človek-stroja«. Kljub temu da je bil že v treh vojnah, je čil in zdrav kakor dvajsetleten mladenič. Pozimi hodi gologlav in brez suknjica. Pripomniti pa moramo, da živi zelo zmerno. Ne kadi, ne pije, hodi zgodaj spat in zgodaj vstaja. Mož je vreden spomnjenja.

Američan Richard Phillips je postal v 112. letu starosti slaven filmski pisatelj. Mož je po rodu Anglež v Ameriki pa živi že 68 let. Vse doslej je otepal revščino. Dobival je pokojnino, a ker je bila premajhna, je Richard opravljal težka telesna dela, da se je preživljal. Letos je pa na lepem začel pisati romane, in glej: zaslovel je kar čez noč.

Najstarejši Američan in najmlajši filmski pisatelj, tipla svoje romane sam. Starček ima zelo dober spomin, za sto let nazaj se spominja še čisto natanko vseh podrobnosti. Vsak dan bere časopise, in sicer brez navedenkov. Telesno in duševno je zelo prožen; vsakdo, kdor ga vidi, mu privoči čezvečju 60 let. Richard dobiva za svoje romane bajne honorarje. Tako je starček začel novo življenje in niti ne misli na smrt.

Naša nova povest

Osveta indijske boginje

LJUBEZENSKI ROMAN

Francoski napisal

Armand Meccier

Začne izhajati

v prihodnji številki

»DRUŽINSKEGA TEDNIKA«

ZRCALO naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki
plačamo 20 din

Konjske fige

V podeželskem mestu Slovenije živi učiteljica, poročena z močnim seboj, nega poklica.

Vsako jutro navsezgodaj pobere po cestah v mesto, včasih tudi znanja mesta konjske fige in jih zlagi doma v posebni gnojni jami. To delo opravlja med počitnicami, nato pa proda vse fige spomladi kmetom.

Kmetje se kajpak jeze, a ne morejo si pomagati, kajti ta žena vstane, če je treba, že ob štirih, in ko postlejo kmetje svoje otroke, da bi pogledali, ali je kaj fig po cestah, se ceste že prazne.

Sport

Presiti so še

V bližini Tabora zida neki stavbenik trinadstropno hišo. Da bi šlo delo hitreje od rok, je gospod poln potreboval še nekaj zidarjev. Neka dobrodušna gospa je priporočila porjuro dva zidarja. Takoj sta bila sprejeta in sta pričela delati. Imela sta po 7:50 din na uro, torej prav lep zaslužek. Delala sta pa samo 14 dni, nato sta pa samovoljno zapustila delo in se izrazila: »Kdo bo pa delal za te, fike, rajši gremo, fichtat, se bolje živi.«

Za take tiče bi bilo dobro, da bi jih z imeni objavili na pristojnem mestu.

O. K.

Nedeljski izleti

Lep nedeljski popoldan je izvalil iz mesta mnogo ljudi. Vse je hitelo v okolico, da se naučijo čistega zraka. Kar pride na vrt skupina meščanov, ki so glasno govorili in prepevali, a ne po slovensko, kakor se spodobi, temveč v nemščini. Že to me je osupnilo. Še bolj sem se pa začudil, ko sem slišal naročevati po nemško, a ker jih natakara ni razumela, je morala poklicati lastnico, da jim je ona postregla. Dobro poznam te ljudi in vem, da jim lepo teče slovenski jezik in da tudi žive od slovenskega denarja. Ni jim bilo še dovolj izživljanja. Ko so se pozno zvečer vračali domov, so glasno prepevali različne nemške pesmi in tudi mnogih vzlikov ni manjkalo. S tem niso motili samo meščanov, tudi mestu so dali žalosten pečat, in to ravno v času, ko je med nami toliko letoviščarjev.

P. J.

Druga plat o vljudnosti v trgovinah

V vseh večjih ali manjših mestih je precej nekakšnih »brezdelnic«, ki menda nimajo drugega dela, ko da hodijo od trgovine do trgovine ogledovat blago, ne da bi kdaj kaj kupile. Take dame se pogosto ne zavedajo, da mora ubogi nameščenec za vsako tako stranko, ki ni ne kupi, dati odgovor pri šefu. Šef pravi, da pride stranka s tem namenom v trgovino, da kupi. Če stranka pride po rokavice, ji dober prodajalec prodaja nogavice. Zdaj si pa predstavljajte stranke, ki si hodijo krajšati čas po trgovinah in si dajo po pol da, tudi po celo uro razkazovati blago, četudi dobro ve, da ne bo nič kupila. Takšne »brezdelnice« vidijo najbrže v trgovskem pomočniku roba brez živcev. Čudno, da more biti takšna damica še užaljena, če pomočnik »nehote« uide kakšno »zaljiva« beseda. Cenjene dame, ko bi vedele, koliko vas je takšnih in koliko jih mora ubog nameščenec pri strogem šefu preslišati, ne vem, ali se ne bi poboljšale. Veliko, veliko bi se rad napisal, pa vem da ni prostora za vse. Tega pa nisem napisal zato, da bi dobil dva kovača, temveč bi od sreča rad še dva kovača iz svojega navrgel, da bi kaj zaleglo.

Trgovski pomočnik.

Svet v soncu

LIKA

»BACI STA! BACI STA!«

Brzce se vzpenja po vijugastem tiru vse više in više, pod nami ostaja pokrajina, ob pogledu iz višine navzdol nekako otročja, kakor da bi otroška roka pri igri zarisala vanjo geometrično točne okrogle in štirioglate lise. A vsi ti smešno točni krogi, ti kvadrati in pravokotniki, obrobljeni s sivimi črtami, vsa ta igračkasta geometrija na enolični svetli podlagi diha, se giblje, živi. Verje štirioglate zelene lise so polja, manjše vinogradi, krogi so njive, sive črte krog njih pa kamnite ograde proti vetru; enolična svetla podlaga je kamenje — je Kras. In vse skupaj je potopljeno v sonce, beložare, žgoče in neumljeno.

Povzpeli smo se na visoko planoto; vlak drvi hitreje, pokrajina se je kljub enoličnosti spremenila, kakor se na isti sceni menjavajo slike. Zelenja ni skoraj nič več, ponehalo je tudi zim-zeleno grmičje, zelene lise so skoro čisto izginile. Drvimo po nasipu, a tla so se nam približala, tako da šele zdaj vidimo, čutimo vso bornost in brezupnost te zemlje, ki je v borbi za življenje podlegla soncu in vetru. Povsod sivina, kamenje, neskončno kamenje.

Vasi so redke in hiše kakor po požaru. Sive, iz istega kamena kakor tla, z oguljenimi, pogosto na pol razkritimi strehami. Nikjer ni videti ljudi. Morda so se doma stisnili v boro senco, ki jo meče mala oljka za hišo, morda so že zjutraj odšli nekaj kilometrov daleč na njivo, ki se kakor majhen temen madež odraža s sivga znožja kraške gore.

Nasproti meni sedi kmetica. Lica njo, morda so že zjutraj odšli nekaj kilometrov daleč na njivo, ki se kakor majhen temen madež odraža s sivga znožja kraške gore.

Ob progi drži ozka, kamnita steza in po tej stezi teče gruča bosonogih otrok. Na pol nagi so, ogrnjeni v slabe krpe, suhi, s seštranimi obrazi in lačnimi očmi. Roke stezajo proti vlakom, kličejo, kriče, obupno in trmasto: »Baci Sta! Baci Sta!«

Ljudje jim mečejo kruha in denarja. Bliskovito se otroci pripognejo, poberejo in teko dalje. Se ko ostanejo daleč za drvečim vlakom, teko in kriče, stegajo roke in se prepevajo za boren plen. V vsaki vasi, pri vsakih hišah nas sprejme gruča teh malih prosjačkov. Samo eno znajo: teči in vpiti: »Baci Sta! Baci Sta!«

Vržen jim kos kruha. Eden izmed otrok ga pobere in ga koj stlači v usta. Prvič v življenju začutim, kaj je glad in kaj kruh!

Nehote se ozrem v kmetico meni nasproti. Njen obraz je brezizrazen in trd. Ogovorim jo, skušam jo zaplesti v pogovor, a beseda ji ne gre z jezika. Le dvoje pove: suša je letos storila svoje, ljudje zato le težko ostajajo na tej nevalečni zemlji. Vabi jih svet, kakor je naše dede njega dni vabila Amerika... Nekateri gredo. A mnogi, mnogi ostanejo. Žive, trpe in mro v tem kamenitem morju, posebljeni, junaki iz Like, iz dežele, kjer je sonce preklestvo in ne blagoslov.

MAKARSKA

RAJ LJUBEZNI, MODE IN GOLOTE

Isto sonce je, isti zar, vroč in opojen, a kako drugačna je pokrajina! Na eni strani morje, neskončno, zelenosinje in belo v grehenih valov, na drugi strmo, ponosno Biokovo, visoka planina, ob znožju temnozeleno, v vrhovih gola in zavita v kepaše megle. Mislim, da je Makarska eno naših najlepših letovišč ob srednjem Jadranu. Tega mnenja so menda tudi tuji, kajli od leta do leta jih je več.

Vrvenje ljudi na pešini, v parku in na promenadi je utrudljivo. Na uho mi udarjajo vse mogoče govornice, oči pa ne vedo, kaj naj bi gledale. Vidim vitko svetlolasko, oblečeno, bolje, slečeno v čudovito obleko, ki marsikaj razkrije in le malo skrje. Menda spada tu golota k modi in moda k ljubezni. Vidim zaljubljenca, kako se vodi po vod roko. On v belih hlačah, ona v belem krilu, oba v temnosinjih puloverjih. Takšen je »uniformiran« zaljubljen par z juga. Vidim zajetno kakor krog očvrto Nemko, kako se muči v droptnem kopalnem plašču in pometa prah za seboj — vse za modo... Vidim, kako boče mlada tujka, v moderno izrezani pidžami, stopili v cerkev, pa se pred vhomod premisli, kajli napis nad vrati uči, da smeš v hišo božjo samo v spodnji obleki. To je pa menda tudi edini kraj, ki ga še ni okužila golota... Na pešini, v restavraciji, v parku, na parniku, na promenadi — povsod vidiš gole roke, hrbte in noge. Ali pa vidiš na bronastorjavi postavi samo koketen nedrček in kratke hlače, tudi žledček naj se osonti... Kaj bi rekla naše babice, ki jim je krilo pet prstov nad členki pognalo kri v glavo!

Tujski promet je zajel malo Makarsko kakor val, ki odnese s seboj vse, kar doseže. Makarčani so od sile podjetni. Na pešini ponuja elastičar v najhujši vročini pravkar cvrte puš

ne krofe z mezza — samo po dinarju. Nosi jih od kopalec do kopalec, ponuja jih Čehom po češko, Nemcem po nemško, Slovincem po kranjsko. Tako vabljivo snubi, da res marsikdo seže v žep in si v najhujši vročini privoščijo vroč krof, namesto ledenomrzle limonade...

Znamenitost zase je makarski »tramvaj«. Podoben je našim starim »italijankam«, vlečeta ga pa dva konjica, in da je še bolj imeniten, trobi kakor avto. Vozi na dolge in na kratke proge, povsod za en sam dinar in je torej celo cenejši od ljubljanskega... Tako znamenit je, da »streljajo« tuji nanj z vsimi mogočimi »Kodaki«, Voigtlanderji, z »Leicami« in tudi z »Baby-Box-kamero«. In da je slika še slikovitejša, zleze na kozla debelušna in dobrodušna Nemka in se — prošim prijazno! — sladko nasmejlja...

Zvečer ko pade mrak in začare na mehkem, temnosinjem nebu prve zvezde, se po belih stezah med borovci sprehajajo zaljubljeni, naivno, zaverovani vase, držče se okrog pasu in za roke. Na obalni promenadi vre ljudi, domačinov in tujcev. Rdeče ustnice se smehljajo, pogledi stikajo... Šele ob desetih, enajstih se ljudje razgube po hišah, utrjeni od sonca, le-pole in blaženega brezdelja. Drugo jutro se vse prične znova: oblačenje, kopanje, kosilo, kopanje, oblačenje, večerja, promenada in — ljubezen...

SPLIT

KADAR PRIDEJO VISOKI GOSTJE

Najprej je bila preproga, temnoredča in dostojanstvena, iz težkega sukna, kakršne imajo po boljših meščanskih hišah ali pa v hotelih s tekočo goriko in mrzlo vodo. Razstrta je bila vse od izhoda železniške postaje pa do ceste. Vele je zanašal nanjo lahne oblake prahu. Ob preprogi je stalo nekaj žensk, z novimi metlami v rokah; kadar je piš vetra zanesel na rdečo sukno val prahu, so se ženske kakor na povelje zganile in pričele pometati, zvesto in neumljivo.

Ob obeh straneh pri vhodu se je nabrala množica ljudi. Zvečine tuji, med njimi pešiča domačinov. Nekaj stražnikov z važnimi obrazi je pazilo, da se ni nihče preveč približal izhodu. Čakali smo in čas nam je lezel po-

Novela „Družinskega tednika“

Detektivi pri mistru Brownu

Napisal C. B. Windt

Bilo je ob sedmih zjutraj, ko je Anton Brown, uradnik pri preglednem uradu v Čikagu, zajtrkoval s svojo ženo. Tedaj je zabrel telefon.

Mister Brown je dvignil slušalko. »Ah, doktor Fergosh, dobro jutro. Kaj boste novega povedali?« »Zelo važna zadeva, mister Brown. Opoldne pridem k vam.« »Nikar, gospod doktor,« je tiho rekel mister Brown, »prosim vas, nikar ne prihajajte k meni v urad. Ta trenutek veje tam precej oster veter. Če vam je prav, pridite rajši drevi k meni na dom.«

»Dobro, mister Brown, na svidenje!« Brown je položil slušalko na vilice in z globokim vzdihom sedel k mizi.

»Kaj pa je že spet?« ga je vprašala žena.

»Fergosh & Co. ima spet neko afero.«

»Zato si žalosten?«

Anton Brown je nagubančil čelo.

»Naš novi komisar je videti zelo strog. Nепrestano preži. Občutek imam, da me opazuje.« »Čez nekaj minut se je Brown poslovil od svoje žene. Stopil je v dvigalo in odšel v urad.

Okrog poldneva sta dva gospoda stopila v hišo na glavni aveniji in sta se z dvigalom povzpela v sedmo nadstropje. Ko sta izstopila, sta zagledala na vratih posetnika z imenom A. Brown.

Eden izmed njiju je pozvonil na stanovanjska vrata. Neka dama jih je napol odprla:

»Gospa Brownova?«

»Da,« je pokimala dama pri vratih in se prijazno nasmejlila. »Stopita noter, gospoda, najbrže prihajata od Fergosha & Co.«

»Detektiva sva,« sta se predstavila in obrnila obvis na plašču, da sta pokazala policijski znak.

Gospa Brownova je odreenela.

»Prišla sva po naročilo policije, da izvršiva pri vas majhno hišno preiskavo. Vaš mož, ki je že dve uri v zaporu, je preteklo leto veliko poneveril. Vsota, ki si jo je pridobil po nepošteni poti, znaša okrog 50.000 dolarjev. Najbrže vam je kaj znano o tem; samo na nekaj vprašanj boste odgovorili.«

Gospa si je z rokami pokrila obraz in udarila v krčevit jok. Ko se je malo zavedela, jo je eden izmed uradnikov vprašal:

»Kaj, po polzevo. Sprva ni nihče vedel, kdo bo prišel in kdo bo hodil po temnoredči preprogi. Potem se je razvedelo, da bosta vojvoda in vojvodinja Kentska — zjutraj sta s parnikom »Zagrebon« prispela iz Dubrovnika v Split — sprejela na postaji visoke goste z dvora, ki se bodo vsak trenutek pripeljali z dvornim vlakom.

Množica se je pričela gibati kakor klasje, ki ga razmaje veter. Vse glave so se obrnile proti mestu, odondod je naureč počasi vozil najlepši taksi mesta Splita; v njem sta sedela vojvoda in vojvodinja Kentska. Pred postajo se je avto ustavil.

Vojvodski par je stopil iz avtomobila. Vojvodinja lepa, mlada in ne- navadno elegantna. Vsa v belem. Droben, lahno ogorel, lepo oblikovan obraz, stisnjen v bel svilen turban, temni naočniki, karminastordeče ustnice. Okrog vratu se ji je vilo več nizov belih koral, vitko postavo je objemala ozka in dokaj kratka bela obleka. V belo orokavičenih rokah je držala belo ročno torbico in simfonijo te brezmadežne beline so dopolnjevali polvisoki beli čevlji. Elegantna kakor Parižanka in ponosna kakor vojvodinja. Zdelo se mi je lahna in nekako stroga. Vojvoda Kentski, v svetli obleki in gologlav, jo je spremljal iz avta do dvornega vlaka, ki je pravkar pridrel na postajo.

Z njim so se iz Slovenije pripeljali knezinja Olga s svojo materjo, veliko knezino Heleno in s svojima sinovoma kneževičema Aleksandrom in Nikolom. Pristržno pozdravljanje in vzklikanje množice. Počasi so visoki gostje odšli proti pomolu, kjer jih je čakal motorni čoln, da jih odpelje na jahto »Tibo«, belo in vitko kakor galeb, usidrano sredi splitskega pristanišča. Zablnel je motor in čoln je v sinjini gladine postajal vse manjši in manjši. Zraven mene je stala preprosta Splitanka v košatem črnem krilu in s črno rulo na glavi. Strmela je v rdečo preprogo, ki se je na njej poznalo nekaj prašnih stopinj. Zamišljeno me je pogledala in nekako razočarano dejala: »Pa niso šli po preprogi...« Prišlo je nekaj delavcev, sklonili so se in preprogo zvali. Dva sta si jo oprtala na rame in jo odnesla proti mestu. Medtem je jahta »Tibo« dvignila sidro in odplula proti Dubrovniku.

Krista

RADENSKO ZDRAVILNO KOPALIŠČE

zdravi z dobrim uspehom bolezn srca, ledvic, živcev, nervoz, želodce, tetra, ženske katere, spolne motnje, notranje žleze. Ako trpite od katere teh bolezni ali spleh obiskujete zdravišče, zahtevajte naš prospekt, v katerem imate mnogo koristnih navodil o zdravlju.

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

Direktni vagon za zdravišče SLATINA RADENCI odhaja iz Ljubljane ob 8.00 ter prihaja v RADENCE ob 14.42.

Humor

Milo za drago

Nekemu gospodu je avto zdrobil nogo. Za odškodnino je terjal 10.000 lir. »Ali mislite, da sem milijonar?« je protestiral lastnik avtomobila. »Ali mislite, da imam tisoč nog?« se je odrezal poveženec.

Posledica radovednosti

»Glej, glej, oteklo oko imaš!« je rekel sluga sobarici. »Da,« je pritrdila sobarica, »temu je kriv samo prepri skozi ključavnico!«

Previdnost

Gospodinja: »Rada bi vas vzela v službo. Upam, da ste se izlepa razšli s prejšnjimi gospodarji?«

Dekle: »Kajpak! Ko je gospa sedela v kadi, sem zaklenila kopalnico in potlej sem v miru pobrala svoje reči in šla.«

Pri briven

Stranka, ki jo je brivec slabo obril: »Poslušajte, gospod brivec, ali imate še kakšno drugo britev?« »Da, zakaj?« »Da se bom lahko z njo branil.«

Neverjetno

»Oče, ali si si že dal kdaj izdreti zob?« »Ne samo enega, sto, moj dragi, sto!«

Ni hotel razumeti

Na neki modni reviji je manekenka razkazovala neko obleko, ki je gospe Brodnikovi izredno ugajala.

»Ah, kako je krasna,« je rekla svo- jemu možu. »Ali se ti ne zdi, da bi se ta obleka krasno podala našemu stanovanju?«

»Da,« je pritrdil mož, »pa povabi kdaj gospodično k nam!«

Ni se zmotil

Neki mladenič je prišel k bogatašu in ga prosil za kratek razgovor.

»Si že mislim, za kaj gre, radi bi denar od mene.«

»Nikakor ne, prišel sem vas prosit za roko vaše hčere.«

»No, torej se vendar nisem zmotil.«

Zna si pomagati

Dva prijatelja sta se srečala v neki porcelanski trgovini. Eden izmed njiju je izbral garnituro porcelana in plačal. Drugi ga je začudeno vprašal:

»Tako drago posodo kupuješ?«

Prvi se je namuznil:

»Ti kot samec tega ne razumeš! Če bi kupil cenejšo posodo, bi jo moral venomer pomitivati in brisati sam, tako me pa žena ne pustí blizu.«

Nekaj le ima,

Vsa družina in vsi sorodniki so bili proti nevesti. Materi se je zdelo prelegantna; teta je rekla, da je ravno prava; stara mati se je pritoževala, da premalo spoštuje starost; svakinja je menila, da je premalo domača; sestrična je trdila, da so njeni lasje pobarvani; neka starejša stara teta je pa rekla, da je presuha, itd. Zenin se je pa potegnil zanj, češ da neko vrlo le ima.

In to naj bi bilo?« so zavpili vsi hkrati.

»Brez sorodnikov je,« je menil fant.

ob petih. To vam bo potrdil tudi pregledni urad.

»Pregledni urad? Kaj ima pa pregledni urad opraviti z Georgijo?«

»Moj mož je vendar v službi pri preglednem uradu.«

»Ne, gospa, vaš mož je vendar blagajnik pri zavarovalnici »Georgiji!«

Ko je gospa Brownova debelo gledala oba uradnika, se ji je na lepem posvetilo.

»Ah, vi mislite najbrže Anthonyja Browna, ki stanuje v tem nadstropju na levi strani?«

Uradnika sta se začudeno spogledala, potlej je eden od njiju rekel:

»Oprostite, gospa Brownova, kajpak mislila sva Anthonyja Browna. Saj je toliko Brownov v našem mestu, da ni nič čudnega, če se človek zmoti.«

Drugo jutro sta se blagajnik Anthony Brown in preglednik Anton Brown zelo prijazno pozdravila. A to pot ne v dvigalu, kjer sta se skoraj vsako jutro srečala, temveč v preiskovalnem zaporu.

(ba)

Problemi našega časa

Branje po meri

(v) Branje po evropskem pojmovanju ni delo temveč oddih. Kdor lista po kakšnih ilustriranih časopisih, se hoče odpočiti, ne pa morebiti s požiranjem besed doseči rekord. Še nikoli ni kakšnemu povprečnemu Evropecu prišlo na misel, da bi z uro v roki ugotovil, koliko časa je trajalo, da je prečital kakšno zgodbo ali roman. V USA pa lahko ta čas izvemo že vnaprej: tipične založbe ljudskih mesečnikov imajo na platnicah zraven naslova še navedbo povprečnega časa, ki v njem seštet lahko prečitaš, izračunano do četrtinke minute natanko.

Bralec torej že vnaprej ve, koliko časa ga bo zamudila njegova duševna malica. »Skrivnost zelene piramide« bereš osem in pol minute, natanko toliko, kakor če bi se peljal s podzemeljsko železnico tri postaje daleč. V pol ure lahko »poješ« dve kratki zgodbi in križanko, ki jo rešiš v dvanajstih minutah; svinčnik za izpolnitev križanke je že priložen in visi na vrvi. Tri minute humorja trajajo zares tri minute. Zabavni roman, ki ga kupiš za 6 din v kakšnem avtomatu, ima natiskano zagotovilo, da bo bralca držal v napetosti eno uro in 18 in pol minute.

Neka zelo razširjena vrsta založb, ki skrbje za zabavo, se bavi s potopisi. Bralec ne izve samo za čas, temveč tudi za kraj, kjer se zgodba dogaja. Pred vsako zgodbo, včasih tudi na začetku posameznih zvezkov, so zemljevidi, kjer so zaznamovani kraji, ki jih je prepotoval junak. Tako ni treba izgubljati časa za premišljevanje važnega vprašanja, kje prav za prav leži na primer Kjöbenhavn.

Cele zbirke zabavne literature so danes opremljene s pojasnili o času in kraju. Pogled na uro in še eden na zemljevid in hitro veš, da boš v Centralnem parku z branjem ravno končal in da ti bo ostala še ena minuta. Racionalizacija branja gre pa še dalje: so nekatere knjige, ki jih moraš prebrati: nekaj znamenitejših klasikov in filozofov, tehničnih del itd., in če jih ne pričitamo, jih moramo imeti vsaj s svoji knjižnici. A kako naj jih dobimo, ne da bi morali biti odvisni od osebnega okusa prodajalca, ki smo ga slučajno vprašali za svet?

Tukaj nam prihrani na pomoč iznajdba »Povprečne knjižnice«, ki upošteva tudi poučno knjižnico. Povprečna knjižnica vsebuje kar lepo število 250 knjig, ki so takole razvrščene: na zgodbe, filozofijo, klasike, dobre zabavne romane, znanost politiko itd. pride določeno število knjig, ki za njih izbiru kupcu ni treba prav nič skrbeti, kajti za to so že drugi poskrbeli. Lahko se zanese na to, da bo v seznamu našel kakšno priljubljeno Shakespearjevo delo, kakor tudi »Oris relativnosti« teorije. Po svojem okusu si lahko izbere 15 odstotkov svoje knjižnice, 85 odstotkov knjig je pa že določenih v seznamu. Tudi zastran cen si ni treba beliti glavo: 250 knjig stane 250 dolarjev, z všteto poštnino,

in vse to skupaj lahko kupec plačuje dve leti v obrokih. Propaganda za to akcijo, ki naj bi vsakemu Američanu zagotovila potrebno porcijo znanja, je v rokah šol. Pred odpustom učencev iz šol povabijo starše, naj se odločijo za seznam knjižnice in podpišejo naročilnico; to se v večini primerov tudi zgodi.

Američanom se zdi ta duhovna preskrba ne samo čisto naravna, temveč vidijo v njej korak naprej k udobnejšemu življenju. In res takšne uniformirane knjižnice niso tako nesmiselne, kakor bi se zdelo na prvi pogled: izbirali so poklicni ljudje, kupcu se ni treba bati, da bo nasedel, velike naklade omogočijo poceni in trpežno vezavo in čeden tisk na dobrem papirju. Tako pride povprečen človek vendarle nekako v stik s svetovno literaturo in se utegne seznaniti z vsemi važnimi sodobnimi problemi. Dobi pa tudi priložnost za čitanje in tako si bo morebiti pozneje naročil še »serijo globljih knjig št. 1«, ki je nekakšen dodatek »povprečne knjižnice«.

Pri tem velja pripomniti, da pri »Shakespearjevem snu kresne noči« v tej zbirki ni navedbe časa ene in 3/4 ure, vsaj ne v knjigi sami. Zato pa dobiš posebno »časovno tabelo za povprečno knjižnico«; po njej boš potreboval, da prebereš vse te knjige natanko 1000 ur.

Navedba časa in kraja na začetku zgodbe pa še ni vse v tej racionalizaciji. Podana je celo snov in obdelava snovi. Zgodba, ki je dobila pri nagradnem tekmovanju prvo mesto, »Paloma« pota Richarda Byerja, delo, ki je izšlo v več mesečnikih, ima na primer tale uvod: »Odigrava se na Ceylonu (glej sliko). Čas branja: 22 minut. Angleški mornarski častnik ljubi svečeniško hčer. Svečenik ga hoče začarati, a se mu ne posreči. Zakon je srečen.«

Napačno bi bilo, če bi konec povedali vnaprej. Literatura, tudi v svoji najlažji obliki, bo v Ameriki še dalje obstajala. Morebiti se bo pa stvar tako daleč stopnjevala, da bodo založbe podale zgolj vsebino v zgoščenih oblikah, zgodbe same pa sploh ne bo, ali jo bodo pa razpošiljali le na izrecno željo.

(Po zlnskem »Pionierju«)

Skrivnost rastlinskega zelenila

Umetno pridobivanje sladkorja iz vode in ogljikovega dvokisa

Angleškemu kemiku E. Ch. C. Ballyju se je posrečilo odkriti skrivnost rastlinskega zelenila: v svojem laboratoriju je po tehnično-kemični poti dosegel vpliv svetlobne energije na snov in je ustvaril sladkor iz vode in ogljikovega dvokisa. Pomen tega odkritja moremo prav preceniti šele tedaj, če vemo, kako je zelišče potrebno za življenje vseh bitij na zemlji s človekom vred. Nobeno živo bitje, in še celo človek ne more iz anorganskih snovi napraviti organske hrane in ga pripraviti iz kemičnih snovi. To zmorejo samo rastline in v njih le oni zeleni, mikroskopsko mali organi, ki jih imenujemo kloroplasti. Te zelene kroglice so tovarne, ki izdelujejo sladkor iz vode in ogljikovega dvokisa. Sleheri list ima na milijarde kloroplastov in tvori ogromno industrijsko mesto, ki pričara sladkorjevo molekulo za molekulo iz najenostavnejših sestavin, iz

vode in ogljikovega dvokisa. To je pravo skladišče, kjer se kupičijo nastale molekule; laboratorij je, ki nastali sladkor spreminja v druge organske snovi; prometno središče je, ki snovi razdeli v nezelene dele rastline do najglobljih podzemeljskih črpalnih korenin. Sladkor dobe iz rastlin rastlinojedke, od njih pa mesojedci živali.

Če bi te listne tovarne nekoč prenehale delovati, ne bi bilo več ne sladkorja ne olja ne masti ne celuloze in ne drugih snovi, ki izvirajo zgolj iz sladkorja. Nič več ne bi bilo organskih hraniv. Rastlinojedke bi od gladi poginile, za njimi bi pa prišli na vrsto tudi mesojedci.

Listne tovarne pa začasno prenehajo delovati. To se zgodi, kakor hitro zaide sonce. Zjutraj se pa delo iznova začne. Svetloba jim da potrebno pogonsko energijo. Kloroplast jo prestrže in jo spravi v zvezne molekule vode in oglji-

kovega dvokisa, le-te jo pa skrijejo v velike molekule sladkorja, škroba, masti itd. Vsaka molekula je podobna skladišču energije. V rastlino spravljeno sončno energijo ostane tudi po poginu rastline v lesovini, dokler se rastlina ne spremeni v premog, petrolej ali druge snovi.

To sončno energijo si pridobi človek, ko sežge premog. Tako izvirajo vse zaloge energije na zemlji od sončne svetlobe, ki jo rastline prestržejo s svojim delom.

Doslej se še nikomur ni posrečilo, da bi to delo umetno posnel. Nič ne pomaga, če izločiš »ravnateljca« te kloroplastne tovarne, njeno zeleno barvilo ali klorofil; kajti kakor hitro list izgubi svojo zeleno barvo, ne more več pridobivati sladkorja. Klorofil je sam na sebi brez sleherne moči. V živih rastlinah živi samo kot snov, ki pospešuje kemično reakcijo. Kakor hitro ni več v rastlini, se katalitična sposobnost klorofila izgubi. Mnogi biokemiki in rastlinski fiziologi so se že trudili, da bi obdržali klorofil v alkoholu ali drugih ekstraktih kot katalizator. A vse njihovo prizadevanje je bilo zaman. Umetna fotosinteza za pridobivanje organskih snovi iz anorganskih v svetlobi in iz klorofila zunaj rastline, se ni posrečila.

Angleški biokemik na liverpoolskem vseučilišču E. Ch. C. Baly si je pa mislil: »Če že ne gre s klorofilom, bomo pa poskusili s kakšnim drugim katalizatorjem.« Uporabil je nikelj in pri obsevanju z obločnico res dobil iz ogljikovega dvokisa in vode ter niklja, prav malo formaldehida, sladkorja in škroba.

Balyjevi poskusi so zbudili pozornost vsega sveta. Mnogo strokovnjakov je poskušalo posnemati Balyja, a niti enemu se ni poskus posrečil. Celo Ballyju samemu se ni posrečil v drugič. Kmalu je pa prišel na sled tehničnim finesam, ki igrajo pri poskusu važno vlogo. Tako je vsaj poročal ondan po skoraj desetletnem delu na kongresu prirodoslovcev v Kalkuti.

Ako se pokaže, da je Baly na pravi poti, bo njegovo dognanje velikega pomena za bodočnost, posebno takrat, ko bodo pošle naravne rezerve sončne energije, ki so danes že zbrane v premogu in petroleju. Potlej bo človek lahko zbral sončno energijo in bo iz mešanice ogljikovega dvokisa, vode in z nikljevim katalizatorjem umetno pridobil sladkor in tako ustvaril hranivo in gorivo.

(»Lidové noviny«, Brno)

Plačajte naročnino!

Farma za moskito

(v) London, sept. V neki norišnici na Angleškem goje moskito, muhe, ki prenašajo malarijo. Pa jih ne goje morebiti za zabavo norcev. Z velikim trudom »redi« vodstvo zavoda moskito, da jih uporablja za zdravljenje paraličikov z vcepljenjem malarije.

Včasih so za umetno malarijo, ki so jo uporabljali za zdravljenje paraličikov, z injekcijo vzeli kri malarionemu bolniku. Danes so pa že tako napredovali, da malarijo preneso kar neposredno z moskiti.

Moskito rede in goje s tem, da jim dajejo podgane. Od njih dobijo živalce kri, ki jo potrebujejo, dokler čisto ne dorastejo. Potlej spuste 100 do 200 moskitov na malarionega bolnika, da mu potem prestržejo povzročilce malarije. V ta namen puste živalce 48 ur stradati pri zvišani temperaturi. Potlej jih vtaknejo v steklenico z dolgim vratom, ki je zaprta s tenčico, da skozenjo lahko pikajo, ne morejo pa uiti. Potlej dobe moskiti vsak drugi dan podganjo kri za zajtrk. Čez deset dni ugotove s pregledom žlez žuželk, katere med njimi so se našle povzročilce malarije. Od teh jih služi 15 do 20 — spet v steklenici s tenčico — za prenos malarije na paraličika, ki ga je treba ozdraviti.

Čista vest je več vredna kakor še tako veliko, a na nečasten način pridobljeno premoženje.

John D. Rockefeller

To je samo v Ameriki mogoče!

Napisal H. Jordan

Neka newyorška elektrarna je pred kratkim načela v časopisih tole vprašanje: »Kaj bi se zgodilo, če bi zgorela naša delavnica?« Potlej je sledil mračen opis Newyorka, ki je na lepem prišel ob električno razsvetljavo. A dan, ki so ga za to določili, je bil slabo izbran. V večernih urah je nastal kratek stik in veliki predeli Newyorka so se za nekaj ur pogreznili v temo. Svetlobne reklame so ugasišle. Nastala je panika v dvigalih, ki so obtičali v temi; ljudje na hodnikih podzemeljske železnice so se gnetli k izhodom, v bolnišnicah so prižigali sveče; ljudje so komaj pritavali do hiš, kjer so stanovali, in so morali peš po stopnicah nebotičnikov; zgoranja nadstropja so bila brez vode, kajti vodo so morali s sesalkami črpati v višja nadstropja; ceste so pošastno razsvetljevali žarometi avtomobilov. Nastala je ogromna zmešajava. Posebno grozotno je pa postalo, ko so začele tuliti sirene stotin policijskih avtomobilov, ki so vsevprek divjali skozi mesto, obstajali pred nebotičniki in odlagali svoje moštvo. Stražniki so planili oboroženi z revolverji tja gor do najvišjih nadstropij. Tu so stali na straži, dokler se ni spet prižgala luč. Zakaj? Ker so se ljudje bali, da ne bi gangstri vdrli v nebotičnik, da ne bi vse mesto ustrašovali...

V okolici mesta Newyorka se razprostira gozd, kamor prav radi za-

Nadaljevanje na 8. str.

VSE LETO MOŠT (šira)

lahko trajno p'pravite iz grozdja, kakor tudi vse sadne sokove

BREZ KAKIH APARATOV! BREZ IZGUBE ČASA! BREZ STROKOVNEGA ZNANJA!

S POMOČJO NIPAKOBINA A/II.

ODLIČNA IZNAJDBA DANAŠNJE ZNANOSTI! ENOSTAVNO! POCENI! HIGIENSKO!

Dobro! ministstvo za poljedelstvo.

Pojasnila in cenik pošlje brezplačno:

RADIOSAN, Zagreb, Duklijanova ul. 1

MIGLJAJ USODE

Po nemškem izvirniku priredila R. K.

32. nadaljevanje

Olga je boljšala vanj in ni mogla ziniti niti besede. To vendar ne more biti Rihard! Strah, iz groba vstal, ki si je nadel Rihardovo krinko!

»Ali me še spoznaš?« je zaničljivo vprašal. »Ni, ni več Rihard rožnopolni zaljubljenec, ki te je kleče oboževal in ki si ga prodala za te čipke, ki se vanje ogrinjaš, za to zlato in za to drago kamenje, ki se z njimi lepitiš... Življenje sta mi še pustila, ti in tvoj Arnikov, toda rečem ti, sleheri trup, sleherna krogla bi bila prava dobrota nasproti trpljenju tistega življenja, ki sta mi ga velikodušno pustila. A zavdaš in ustreliš le teže, ne da bi te sodniki klicali na odgovor. Toda oba sta bila Rusi in sta predobro vedela, da se nikoli več ne prikaže na beli dan, kar izgine v temi sibirskih rudnikov. Veš, kakšno je tam življenje? Pekel, živ peklo na zemlji! Deset let sem vzdržal — v tem peklu — vidva sta pa medtem živela v izobilju in sijaju.«

Neusmiljena je bila ta divja in obupa polna obtožba. Sleherna beseda je udarila hujše kakor nagajka. Nič več se ni upala braniti, saj je res vedela, kdo je uničil njenega moža...

»Rihard, strašen si!« je zahropela. Njen pogled je begal po sobi, kakor bi iskal pomoči. Zda je uzrla med naspol odprtimi durmi hčer v klobuku in plaču.

Lizika se je šla ubogljivo oblačiti, kakor je ukazal oče — in vrnila se je prezgodaj, tako zgodaj, da je slišala, česar bi slišati ne smela. Izraz na njenem licu je pričal, da je skoraj vse razumela ali pa vsaj slutila.

»Lizika!« je kriknila mati in zdela se je, kakor da se hoče zateči k svoji hčeri. »Počakaj in povej očetu...« Ni sklončala, zakaj mlado dekle se je s studom obrnilo stran.

»Ne doklajaj se me, mama!« je kriknila trdo. »Z očetom grem. Vzemim me s seboj, očka, tu ne morem, tu nočem več ostati!«

»Saj tudi ne boš, otrok moj! Pojdi, srčec!«

Rihard Brunold je prijel hčer okoli pasu in odšel z njo iz sobe.

Duri so se za njima zaprle — in Olga Pavlovna je ostala sama — obsojena in uničena!

Prihodnji dnevi so prinesli marsikatero senzacijo. Začele so se na umetniškem polju in prešle potem na osebno pot. Predvsem je vse časnikarstvo soglasno potrdilo ogromni uspeh Brunoldove drame in čim več so o tem pisali, tem večje navdušenje je zvenelo iz člankov. Časnikarji so se tokrat popolnoma pridružili mnenju in občudovanju občinstva.

»Prapor« je bil seveda prvi, ki je hkratu z umetniškim imenom priobčil tudi skop življenjski toklikanji preizkušene moza. In pri prič so hoteli vsi zvedeti kaj več o njem, zakaj slutiti so začeli na moč zanimive podrobnosti. Že sama omemba, da je bil Brunold po nedolžnem politično osumljen, da so ga izgnali v Sibirijo je od onod za čeno življenja tvegala beg, da je živel v prekmorskih deželah — že samo to vse se je ljudem zdelo bolj napeto kakor kakšen roman.

Doktor Eckard je bil sam napisal kratek članek, seveda samo najvažnejše, česar ni smel zamolčati, zakaj o možu, ki je postal čez noč tako slaven, se razve še kakšna intimnost prehitro. Rihardovega zakona sploh v članku omenil ni, in torej se ni bde ni vedel, da je bila v Berlinu toliko

kanj cenjena gospa Arnikova nekoč žena tega velikega umetnika.

Toda dopolnilo je izšlo drugod. Dva dneva kasneje je natisnil neki manj imeniten, a zato toliko bolj čitan dnevnik članek o prvem in drugem zakonu Olge Pavlovne, ki ga je bil ondan dr. Eckard ogorčen vrnil nesramnemu piscu. Z obema rokama so sezali ljudje po časniku, ki je prinesel toliko kanj pikantne senzacije; a zadeva bi ne bila dvignila toliko prahu, da ni bil glavni junak slučajno junak dneva, pisatelj »Drevesa krvi«. Petrovskij je zlit ves svoj žolč na svojo nekdanjo predstojnika, ki ga je bil napodil in mu uničil eksistenco.

Pisanje je bilo zdaj resnično, zdaj izmišljeno, vendar tako razgibano, da je zanimalo vsakogar. Pisec je trdil, da je bilo med generalnim ravnateljem in lepo mlado gospo Brunoldovo že dolgo ljubezensko razmerje — in da je bil slepi in zaljubljeni mož že zdavnaj goljufan. Naposled, ko je pa le začel nekaj sumiti — in ker je hotela gospa Brunoldova nekoč vendar postati gospa Arnikova, je bilo treba nekaj ukreniti, da bi se ji želja uresničila. Ločitev bi utegnila povzročiti skandal, zato sta skovala premišljen načrt, ki se jima je tudi imenitno posrečil. Tajni ovadbi tako vplivne osebnosti, kakršna je bil generalni ravnatelj, so oblastva seveda slepo verjela — in nesrečnež, ki se nikoli za politiko še zmenil ni, je izginil kot »velizdajalec« v ledenih pušavah Sibirije.

Nekdanji tajnik je izbral ugoden čas in ugoden kraj za objavo svojih nizkotnih razkritij. V Petrogradu bi seveda ne upal noben časnik priobčiti

takšen članek, ki obtožuje ruska oblastva tako usodne pomote. V Berlinu je kajpak vsak človek sočustvoval z Rihardom Brunoldom in vsak človek je obsojal in preklinjal nečloveško ženo, ki je na račun svoje podlosti živela udobno kot velika dama.

Gospa Arnikova je bila brž nato odpotovala iz Berlina. Petrovskega razkritij ni mogla ovreči, saj so bila resnična, če bi pa trdila, da res ni vedela za peklenski načrt Arnikova, bi ji tega nihče ne verjel. Seveda ni odpotovala v Petrograd, kjer so iz nemških listov že zdavnaj izvedeli za skandal, temveč se je zatekla nekam v samoto; kam, ni nihče nikoli izvedel.

Tudi Brunold ni bil več v Berlinu. Doktor Eckard je vstrajal na zahtevi, da se mora ogniti vsemu občudovanju in pomilovanju. In prav je bilo tako.

Odšel je bil s svojo hčerjo v Liebenau, na grad svojega bodočega zeta. Kmalu so v Berlinu zvedeli, da je hudo obolel. »Prapor« je zdaj zdaj poročal o njegovem zdravstvenem stanju, toda upanja polna ta poročila niso bila.

Oton Ebert je hotel imeti svojega tasta po vsaki ceni na svoji graščini, ko so Brunoldu zdravniki svetovali, naj se zateče v kakšen miren kraj.

Zdaj je pa oče Brunold zahteval, da se poroka pospeši. Želel je, da bi njegova hči kar ostala na svojem posestvu, ko se bo za večno od nje poslovil.

Koj po opravljenih oklicih sta se Lizika in Oton skromno in tiho poročila.

Lizika se je že pisala za Ebertovo.

Bilo je sredi novembra. V noči je naletaval prvi droban sneg, podnevi je pa sonce premagalo oblake in ves Liebenau je žarel v njegovi luči. Po drevju in grmovju je bilo vse polno ivja in zdela se je, ko da so nevidni umetniki spletki naravi v okras prenežne čipke.

Okno sobe, kjer je ugašalo življenje velikemu trpinu, je bilo na stečaj odprto. Na njegovem obrazu se je zrcalil mir; pokojen je bil njegov pogled, mehak izraz okoli ust. Zdelo se je, da se je nekdanji Rihard pred smrtno uro vrnil v svoje telo. Od tistega trenutka, ko se je v njem sprostil obup nad uničenim življenjem, ko je njej, ki je bila vsega kriva, očital podlost in hudodelstvo, od tistih dob se je mir naselil v njegovo dušo. Poslednje razburjenje je strlo njegovo borbenost.

Evgen Eckard je sedel ob njegovi postelji. V poslednjih tednih je prav pogosto prihajal iz Berlina k bolniku na obisk — in danes je bil prišel po slovo...

Mož, ki je stal tako neomajno in odločno na svojem mestu v življenju in ki mu je bilo življenje dolžno še tolikih darov, ta mož je vendar slutil, da se s prijateljem poslavlja najplemenitejše iz njegovega življenja. Pol človeškega življenja sta si bila vsakšnji, usoda s svojimi temnimi sencami se je vsilila med njiju, toda tako kakor Riharda vendar ni nikoga imel rad.

»In zdaj bi se ti rad še enkrat zahvalil,« je po tišem dejal Brunold. »Prevečkrat sem se kazal nehvaležnega nasproti tebi v teh mesecih, ko sem se vrnil. Kar branil sem se te, branil sem se tvoje ljubezni — in tebi sem naložil pokoro, ki so si jo drugi zaslužili. In vendar, prijatelj, nikoli nisi odrekel ne ljubezni ne potrpljenja.«

»Bolani si bil,« mu je segel Eckard v besedo.

»Da — bolan na dušo... Zda se hvala Bogu bliža ozdravljenje...«

Evgen se je sklonil nadenj. Saj ni hotel prijatelju zadati bolečine s svoj

Že 30 let vodeč po vsem svetu!

Ob priliki 30-letnega jubileja tovarne, razposilja Goldmichel 1909 garnituro, sestaje iz 1 orig. polnilega peresa s 35 tet. garan. 1 moderne patentne pisalke, brezplačno samo proti povračilu stroškov. Lastni izdatki za carino, luksuzni in prometni davki, poštnino itd. znašajo

din 58 — za 1 garnituro
din 155 — za 3 garniture
kateri znesek se povzame. Izkoristite ugodno priliko! Pri naročilu je treba navesti vrsto pisave: ozka, srednja ali široka. Jugoslov. generalno zastopstvo Goldmicheleng, Maribor, poštni predal 91

To je samo v Ameriki
mogoče!

Nadaljevanje s 6. strani

hajajo izletniki. V nekem skritem kotičku, v senci ogromnega prastarega drevesa, stoji avtomat. Nanj je pritrjena pločevinasta tablica in na njej bereš: »Vrzi v avtomat 10 centov (5 din) in doživel boš veliko presenečenja!«

Že od narave radoveden Američan gotovo ne bo šel mimo, ne da bi zadostil svoji radovednosti. Zato skoraj vsakdo vrže novce v avtomat — in prihodnji mah skoči iz njega: nabit revolver, na cevi je pritrjen listič z besedami:

»Takoj vrzi v gornjo špranjo svojo uro in denarnico, ali pa se bom čez štiri sekunde sprožil!«

Vsak drugi človek se tako prestraši, da takoj tako stori. Policija je brez moči, kajti avtomat je vendar zgolj za šalco...

Plesni lokali imajo pri ameriških študentih obeh spolov velik pomen. S študentskim življenjem je nerazdružno zvezan flirt, ples in krokanje sploh. Revnejši študenti pridejo prav tako na svoj račun kakor premožnejši. Kajti dijaška društva prirejajo vse leto vesele prireditve v elegantnih nočnih lokalih; denar za veseljačenje pa dobe od vstopnin pri nogometnih igrah, ki jih prirejajo študenti med seboj.

Nekatere univerze so pred kratkim uvedle še prav posebno novotarijo: študenti so namreč na blagohotno spodbudo profesorjev ustanovili na vseučiliških tleh svoje lastne nočne klubove. Za zabavo najamejo samo godbo, vse drugo pa opravljajo bodoči doktorji filozofije ali medicine

sami. Sami so natakariji ali barski točaji, dekleta so pa zaposlena v garderobah ali pa nastopajo v kabaletnih programih kot girlsi v broadwayskih kostimih, fantje pa posnemajo Mauricea Chevaliera. Zelo dobro se zabavajo, a zmeraj samo do neke meje: kajti razen limonade ne smejo točiti nič drugega, tudi piva ne. To je bil tudi vzrok, da so v Kaliforniji razpustili vseučiliški nočni klub. Čez štirinajst dni namreč ni bilo nobenega gosta več. Petnajsti dan je visela nad vhodom tablica s temle lakoničnim obvestilom: »Podjetje smo morali zapreti, ker naši kolegi radi pijejo whisky.«

A drugod v Ameriki žeja ni tako velika kakor v vroči Kaliforniji, in novi klubi zato drugod prav dobro uspevajo.

Neki nedeljski izletniški železniški vlak je običal v osamljenem, pustem kraju, ker je v lokomotivi nastala pokvara. Pošla je kurjava in izletniki

Pismena preizkušnja

Nemški napisala Livia Neumannova

Moj prijatelj Jože je zelo previden mladenič. Da, celo pretirano previden je. Jože je posebejleno nezaupanje, utelešena pretirana natančnost, je nestrudljiv, nejeveren genij preudarka, oklevanja in odlašanja. Sicer ne morem prav nič reči proti njemu; je izredno prijeten človek, vlijuden in skromen, tudi zal je, ima priklupna rdeča lica itd.

Pred letom dai je prišel prijatelj Jože k meni. Bil je v največji razdvojenosti svojega življenja. Hotel se je namreč poročiti. Po njegovem pripovedovanju je bila Mia, njegova izvoljenka, res pravi angel. Bila je ljubka, mlada, nežna, dobra, ljubek, očarljiva in poslušna; poleg tega je bila skromna, zmerom dobre volje in imela je zlatorumene lase, ki so Jožetu posebno ugajali.

Ce bi se vanjo kar na lepem zaljubil, ne bi bil več on, previdni Jože. Tako se ni moj prijatelj Jože nikoli prenačil.

»Ze vem, kaj moraš storiti!« sem navdušeno vzkliknil. »Kratko in malo pojdi h kakšnemu grafologu, da ti bo poiskal njen značaj.«

»Prav nobenega zaupanja nimam v grafologijo...« je rekel Jože nejevoljno. »Tako? Potlej ti svetujem nekaj boljše! Najprej mu daj svojo pisavo, da bo najprej povedal tvoj značaj! Sam sebe najbrže dovolj dobro poznaš!«

Kajpak samega sebe poznam! je rekel ponosno. Sicer pa misel res ni slaba! Takoj je prepisal Schillerjev pesem »Zvon« in jo poslal slavnemu grafologu.

Njegovo mnenje, ki sva ga kmalu nato imela v rokah, je bilo nezasišano točno. Tudi Jože je moral to priznati. Samo izraza, kakor: bolesten dvomljivost, »pretiran natančnost« in »nepopravljiva diakosepeč«, so se mu zdeli zelo pretirani.

Moral je samo še dobiti rokopis izvoljenke. Dobil ga je kaj kmalu, kajti Mia se je prehladila in ni mogla priti na sestanek. Tedaj je pisala Jožetu zelo ljubko in prijazno odpovedno pismo, ki ga je Jože nesel sam grafologu.

Grafologovo mnenje se je glasilo: »Ta pisava je gladka in izdaja smisel za okus in čustvenost. Lep značaj, ponižen, prav nič razvajen, miroljuben, dobrodušen, popustljiv, zvest in pohleven. Skoraj bi lahko rekel »predvojni značaj« v dobrem pomenu besede. Ni koketen, ne ljubi hrupnih družb, in višje ceni prijetno domačnost kakor površni zunanji blesk. Skratka idealen zakonski tip.«

Jože je bil vzhvičen. Saj to je bila žena, o kakršni je zmerom sanjal! Bil sem jima še za pričo pri poroki, potlej sem pa moral po opravih odpolovati za več ko leto dni.

Ko sem se vrnil, sem srečal najprej prijatelja Jožeta. A kakšen je bil! Prej tako vesel rdečeličen mladenič, se je spremenil v zagrenjenega moža z upadlimi bleedinimi lici. Zdelo se mi je, da je tudi nekam zanemar-

so zmrzovali. Znočilo se je in zmrzovali so vse bolj in bolj. Naposled je prišel neki potnik na misel, da bi iz lesenih delov prednje in zadnje ploščadi zakurili ogenj. Ta predlog so vsi soglasno sprejeli in kmalu se je gnetlo na stotine potnikov okrog ognja, ki je svetil daleč naokrog v temno noč. Ko je nazadnje privozil pomožni vlak in je prišla policija, se je zgodilo nekaj, kar je za evropske pojme nezasišano, zelo čudno. Može postavte niso prijeli povzročiteljev vandalizma, temveč so najprej začeli deliti kavo. Tudi potlej niso izvršili preiskave, temveč so samo zmignili z rameni:

»Saj ljudje niso bili sami krivi, da je vlak običal in da so zmrzovali. Morali so si pač zakuriti ogenj, da so se ogreli. Zakoni morajo biti praktični...«

Tako približno so izjavili ameriški policijski organi po pregledu, ko so morali razsoditi, ali so izletniki upravičeno zažgali vlak ali ne... (ba)

jen; opazil sem, da mu manjkajo na njegovi suknji trije gumbi.

»Jože, prijatelj, kako se imaš?« Oči so se mu osolzele in odmahnil je z roko. »Saj vidiš. Siromaštvo. Zakon me je uničil!«

Onemel sem. »Mia, ta brezhibna žena...«

Trpko se je nasmešnil. »Ali imaš morda malo časa? Rad bi ti na kratko vse povedal. Sicer se pa že v sredo ločiva.«

»A vendar — grafologovo mnenje...« sem začuden dejal. »Ponižna, miroljubna, dobra, tiha, zvesta, popustljiva...« Še danes sem vse to vedel na pamet.

»Da, ali Mia nima niti ene teh lastnosti. Poročila sva se in to je bilo moje največje razočaranje v življenju. Mia je brezbitna, zapravljiva, koketna, živi samo za zabavo in za flirt; hiti od zabave na zabavo in iz družbe v družbo, zlobna je, prepirljiva in hinavska. Vse na njej je zlagano. Celo njeni zlatorumeni lasje so ponarejeni! Toliko da ni jokati!«

Mesece in mesece sem potrpežljivo molčal, venomer upajoč, da se bo spremenila. Upal sem, da je njen pravi značaj le takšen, kakor mi ga je opisal grafolog in da je bila samo slabo vzgojena. Upal sem, da bom nekega dne vendar odkril na njej kakšno dobro lastnost... Doktor se mi niso odprle oči!

»Da, nekega popoldneva sem prišel domov in kakor že tolikokrat tudi to pot aiseim našel svoje žene doma. Nekam so jo pač povabili. To mi pa ne bi bilo šlo preveč do živega, da mi ni pustila nekega sporočila. Nič važnega. Po vsaki ceni naj bi ji namreč priiskrbel vstopnice za neki ples. Njen listek je ležal na mizi v jedilnici.«

»Ko sem preletel njene vrstice in videl njeno pisavo...« Beseda mu je zastala.

»No, in?«

»To ni bila njena pisava, ali bolje, ni bila tista pisava, ki sem jo takrat nesel h grafologu in ki jo še zmeraj hranim. Pisava je bila čisto drugačna! Bilo mi je, ko da bi me kdo lopnil po glavi, in sem komaj čakal večera. Razburjen sem tekel iz pisarne domov. Hvala Bogu, žena je bila že doma. Ko sem vstopil, je kajpak sedela pred toaletno mizico kakor zmeraj.

Pomislil sem si listek pod nos. »Kdo je to pisal?« sem se vprašal.

Začuden me je pogledala in namesto da bi odgovorila, me je vprašala: »Ali si kupil vstopnice za ples?«

MALI OGLASI

GOSPODICA srednjih let, dobra gospodinja z nekaj dote, želi dopolniti z značajem starejšim gospodom s stalno službo. Dopolne upravo pod šifro »Domače ognjišče«.

FR. P. ZAJEC

IZPRAŠAN OPTIK IN URAR

LJUBLJANA - STARI TRG 9

Velika izbira vsakovrstnih naočnikov, povečevalnih stebel, daljnogledov, loplometrov, barometrov, barometričnih, higrometrov itd. Raznovrstne ure, zlatina in srebrnina. Ceniki brezplačno.

Dežne plašče

HUBERTUS, TRENCHCOAT, OBLEKE itd. si nabavite najboljše in najceneje pri

Preskerju

Ljubljana, Sv. Petra c. 14

»Vedeti hočem, kdo je to pisal!« sem zagrmel.

»Ali si ob pamet?« je dejala. »Kaj pa tako vpiješ? Kdo neki naj bi bil pisal? Jaz vendar!«

»Tako...« sem zahropel in privlekel na dan ono drugo pismo. »Kdo je pa potlej tole napisal?«

Dvignila je svoje obrbice in mi vzela pismo iz rok.

»To?...« je rekla premišljevala. »Aha, takrat sem bila bolna, imela sem vročino. Zato sploh nisem mogla pisati...«

»Torej kdo?« sem vprašal brez sape. »Kdo je potlej pisal namesto tebe?«

Odložila je pismo in stisnila ustnice. Potlej je pa mirno in hladno odgovorila:

»Ne razumem, zakaj te to tako zanima. Papa je napisal to pismo.« (ba)

Radio Ljubljana

od 8. do 14. sept. 1938.

CETRTEK 8. SEPTEMBRA

9.00: Napovedi, poročila ■ 9.15: Plošče ■ 9.45: Verski govor ■ 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice ■ 11.00: Otroška ura ■ 11.30: Prenos petja in godbe iz velesajma ■ 12.30: Plošče ■ 13.00: Napovedi, poročila ■ 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra ■ 17.00: Kmet. ura ■ 17.30: Prenos lahke glasbe z velesajma ■ 18.15: Duet harmonik ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Plošče ■ 20.30: Koncert Radijskega orkestra ■ 22.00: Napovedi, poročila ■ 22.30: Angleške plošče ■ Konec ob 23. uri.

PETEK 9. SEPTEMBRA

12.00: Plošče ■ 12.45: Poročila ■ 13.00: Napovedi ■ 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra ■ 14.00: Napovedi ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Plošče ■ 20.00: Poročila o izseljenih ■ 20.30: Plošče ■ 20.10: Slika v ogledalu ■ 20.30: Koncert Radijskega orkestra ■ 22.00: Napovedi, poročila ■ 22.30: Angleške plošče ■ Konec ob 23. uri.

SOBOTA 10. SEPTEMBRA

12.00: Plošče ■ 12.45: Poročila ■ 13.00: Napovedi ■ 13.20: Plošče ■ 14.00: Napovedi ■ 18.00: Radijski orkester ■ 18.40: Pogovor z urednikom revije »Literatura Mondo« ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Pregled sporeda ■ 20.00: O

NEDELJA 11. SEPTEMBRA

8.00: Plošče ■ 9.00: Napovedi, poročila ■ 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve ■ 9.45: Verski govor ■ 10.00: Kvarlet mandolin ■ 11.00: Otroška ura ■ 11.30: Opoldanski koncert Radijskega orkestra ■ 13.00: Napovedi ■ 13.20: Plošče ■ 17.00: Kmet. ura ■ 17.30: Prenos tekme harmonikarjev z velesajma ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Koncert Radijskega orkestra ■ 21.00: Prenos petja in glasbe iz restavracije Cesar na velesajmu ■ 22.00: Napovedi, poročila ■ 22.15: Citraški duet ■ Konec ob 23. uri.

POSEDELJEK 12. SEPTEMBRA

12.00: Plošče ■ 12.45: Poročila ■ 13.00: Napovedi ■ 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra ■ 14.00: Napovedi ■ 18.00: Plošče ■ 18.40: Dusevne bolezni in značaj ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Zanimivosti ■ 20.00: Koncert ■ 21.30: Plošče ■ 22.00: Napovedi, poročila ■ 22.15: Prenos petja in glasbe z velesajma ■ Konec ob 23. uri.

TOREK 13. SEPTEMBRA

12.00: Plošče ■ 12.45: Poročila ■ 13.00: Napovedi ■ 13.20: Plošče ■ 14.00: Napovedi ■ 18.00: Koncert Radijskega orkestra ■ 18.40: O našem narodno-obrambnem delu, II. del ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: 10 minut zabave ■ 20.00: Plošče ■ 20.30: Bachova ura ■ 21.15: Koncert Radijskega orkestra ■ 22.00: Napovedi, poročila ■ 22.15: Prenos lahke glasbe iz kavarne Nebotičnik ■ Konec ob 23. uri.

SREDA 14. SEPTEMBRA

12.00: Plošče ■ 12.45: Poročila ■ 13.00: Napovedi ■ 13.20: Sornov šramel-kvarlet ■ 14.00: Napovedi ■ 18.00: Plošče ■ 18.40: Mladinska ura ■ 19.00: Napovedi, poročila ■ 19.30: Nac. ura ■ 19.50: Šahovski kotiček ■ 20.00: Lahka glasba ■ 22.00: Napovedi, poročila ■ 22.15: Plošče ■ Konec ob 23. uri.

Če Vam je težko pri srcu in si želite malo razvedrila, potem sežite po »Družinskem tedniku«!

Kmetska posojilnica

ljubljanske okolice, reg. zadr. z neom. zav.

v Ljubljani, Tyrševa c. 18.

Nove vloge

vsak čas razpoložljive obrestuje po 4%

vloge proti odpovedi po 5%

Za vse vloge nudi popolno varnost * Otvarja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle * Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod!

potrebujete novo obleko, plašč, suknjo in manufakturo sploh

Dobro blago in najceneje kupite v

manufakturi **NOVAK**
LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 15
pri Nunske cerkvi